

อภินันทนาการ

การออกแบบเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุทัยร่วมสมัย

สำนักหอสมุด

ประนัตตา พลheim

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครพนม
วันลงทะเบียน... 25 ต.ค. 2556
เลขทะเบียน... 1642627x
เลขเรียกหนังสือ... ปี 2556.7

ข ๒๑ 10
2556

ศิลปนิพนธ์เสนอคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม เพื่อเป็นส่วนหนึ่ง

ของการศึกษาหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์

มีนาคม 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครพนม

THE DESIGN OF SILVER ACCESSORIES CONTEMPORARE STYLE

Art Thesis Submitted to the Faculty of Architecture of Naresuan University

In Partial Fulfillment of the Requirements for the

Bachelor of Fine and Applied Arts Degree in Product art Package Design

March 2013

Copyright 2013 by Naresuan University

อาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาศิลปะและการออกแบบได้พิจารณาการศึกษา
ค้นคว้าด้วยตัวเอง เรื่อง การออกแบบเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย อำเภอเมือง
ศรีสะเกษ จังหวัดสุโขทัยแล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศิลปศาสตรบัณฑิต ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ สาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ของ
มหาวิทยาลัยนเรศวร

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.จิระวัฒน์พิระสันต์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ชโรธรณ์ ทิพย์อุปถัมภ์)

.....กรรมการ

(อาจารย์จรัญญา พหลเทพ)

อนุมัติ

...../w/w/w/.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย เถาว์รังษี)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มีนาคม พ.ศ. 2556

ประกาศคุณประการ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์จากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง ในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณพระคุณ อาจารย์ชโรธรณ์ ทิพย์อุปลัถม์ อาจารย์ที่ปรึกษาภาคนิพนธ์ ที่ได้สละเวลาช่วยแนะนำในการทำภาคนิพนธ์ และอาจารย์ประจำภาควิชาศิลปะและการออกแบบ สาขาการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาให้คำปรึกษา และแนะนำแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนช่วยกระตุ้นพลังความคิดของผู้วิจัย ให้เกิดการพัฒนาด้านความคิด สติปัญญา ที่สำคัญทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจ ความมานะ ความอดทน และทำให้สร้างสรรค์ภาคนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ นางขวัญ พลheim เจ้าของกิจการร้านขวัญเครื่องเงิน อำเภอศรีษะพนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลในด้านที่เกี่ยวกับความรู้และ ประวัติความเป็นมา กระบวนการผลิตและผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ สาขาการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผลิตภัณฑ์ ทุกท่านที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษาและแนะนำในหลายๆด้าน คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือตลอดมาในการทำวิจัยในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ และพี่ ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ก้าวต่อไป ไม่ท้อถอย อดทนสู้ในการทำวิจัยฉบับนี้ และที่สำคัญเป็นผู้ให้การสนับสนุนงบประมาณและเป็นกำลังใจเสมอ

ประนิดดา พลheim

มีนาคม 2556

หัวข้อวิจัย การออกแบบเครื่องประดับเงินตามแนวคิดศิลปะไทยร่วมสมัย

ผู้วิจัย นางสาวประนัดดา พลheim

ประธานที่ปรึกษา อาจารย์ชโรรณ ทิพย์อุปถัมภ์

กรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุดสังข์

ประเภทสารนิพนธ์ ศิลปนิพนธ์ ศป.บ. สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์,
มหาวิทยาลัยนเรศวร, พ.ศ. 2555

คำสำคัญ การออกแบบเครื่องเงินตามแนวความคิดศิลปะไทยร่วมสมัย

อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

บทคัดย่อ

โครงการศึกษาวิจัยออกแบบเครื่องประดับเงินตามแนวความคิดสุโขทัยร่วมสมัยอำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย นี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบ ขั้นตอนการผลิต ความสำคัญของเครื่องเงิน เพื่อสร้างสรรค์เครื่องประดับเงินให้มีความโดดเด่นและทันสมัย

ซึ่งโครงการศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้การวิเคราะห์จากเอกสาร และการลงพื้นที่สำรวจ เพื่อให้ได้มาซึ่งกระบวนการออกแบบ

จากการศึกษาวิจัย เครื่องประดับเงิน อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า เครื่องประดับเงินนอกจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่สวยงามแล้วยังบ่งบอกความเป็นมาและวิถีชีวิตของคนสุโขทัย ได้เป็นอย่างดี โดยปัจจุบันเครื่องประดับเงินยังคงแพร่หลายไปต่างประเทศ โดยสีและลวดลายในการผลิต ยังคงเอกลักษณ์ความเป็นสุโขทัย

สารบัญ

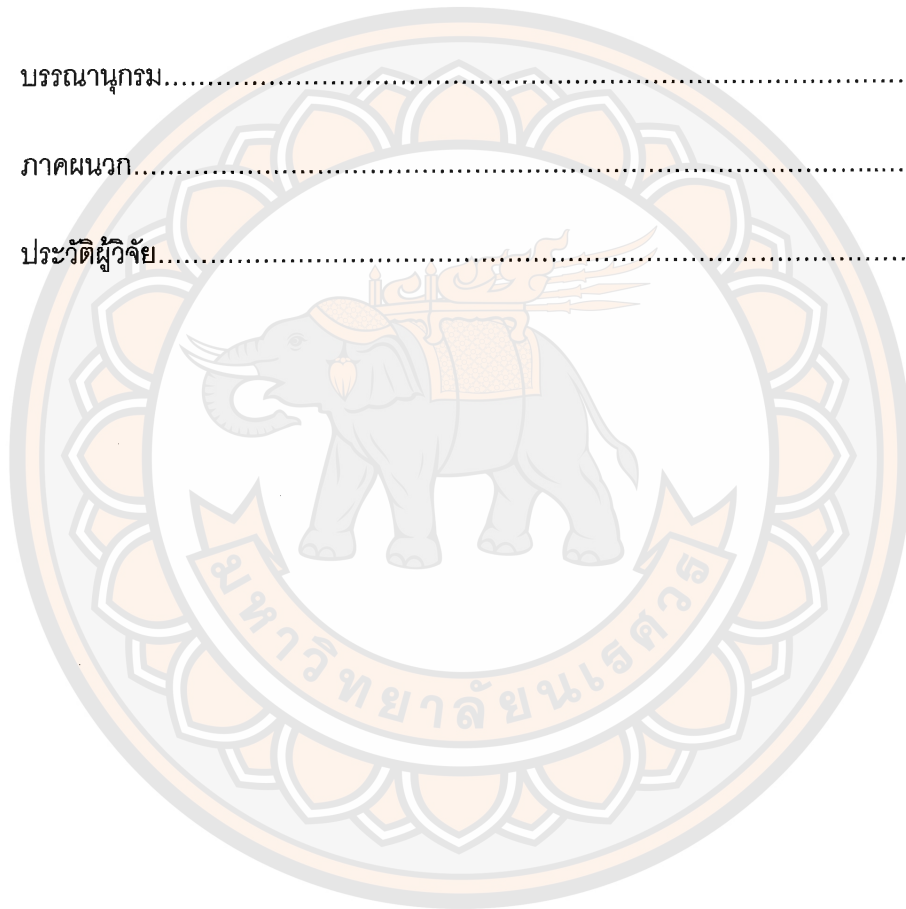
บทที่	หน้า
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดที่ใช้การวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	7
กลุ่มตัวอย่าง.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1.1 การออกแบบเครื่องประดับเงิน.....	11
1.2 หลักการในการออกแบบเครื่องประดับเงิน.....	14
1.3 ส่วนประกอบของการออกแบบเครื่องประดับ.....	21

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
2. เครื่องประดับเงิน.....	28
2.1 ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับเงินสุโขทัย.....	28
2.2 ประเภทของเครื่องประดับเงินสุโขทัย.....	29
2.3 ข้อมูลด้านการขึ้นรูป เครื่องมือ และเครื่องจักร.....	36
2.4 ข้อมูลด้านการผลิตเครื่องประดับเงินสุโขทัย.....	38
3. ศิลปะร่วมสมัย.....	41
4. ศิลปะสุโขทัย.....	43
4.1 สถาปัตยกรรมสุโขทัย.....	43
4.2 ประติมากรรมสุโขทัย.....	44
4.3 จิตรกรรมสุโขทัย.....	44
4.4 พระพิมพ์สุโขทัย.....	44
4.5 สังคโลกสุโขทัย.....	46
3.วิธีดำเนินการวิจัย	
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	51
4.ผลการวิจัย	
วัตถุประสงค์.....	57
ดำเนินการออกแบบ.....	57

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
5.บทสรุป	
สรุปผลงานวิจัย.....	66
อภิปรายผล.....	69
บรรณานุกรม.....	70
ภาคผนวก.....	71
ประวัติผู้วิจัย.....	73

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 ซ้าย สร้อยคอลายดอกไม้.....	29
2.2 ขวา ไม้ค้ำห้อยจี้จลุลาย ลงยาฟ้า.....	29
2.3 ซ้าย สร้อยประจำ 3 สี ลายไขปลา.....	30
2.4 ขวา สร้อยคอลายเม็ดกระดุม.....	30
2.5 ซ้าย คอไทโร ลายซองพลู.....	30
2.6 ขวา สร้อยคอพลอย.....	30
2.7 ซ้าย สร้อยดอกไม้.....	30
2.8 ขวา สร้อยคอจี้เงินลงยา.....	30
2.9 แสดงความยาวมาตรฐานของสร้อยคอสตรี.....	31
2.10 ภาพแสดงขนาดมาตรฐานของสร้อยคอ.....	31
2.11 ต่างหูแบบต่างๆ.....	32
2.12 แสดงตำแหน่งมาตรฐานของต่างหู.....	32
2.13 กำไลและข้อมือรูปแบบต่างๆ.....	33
2.14 มาตรฐานของกำไล.....	34
2.15 แหวนในรูปแบบต่างๆ.....	35
2.16 แสดงมาตรฐานแหวน.....	35
2.17 มาตรฐานวัดขนาดแหวน.....	35

สารบัญภาพ(ต่อ)

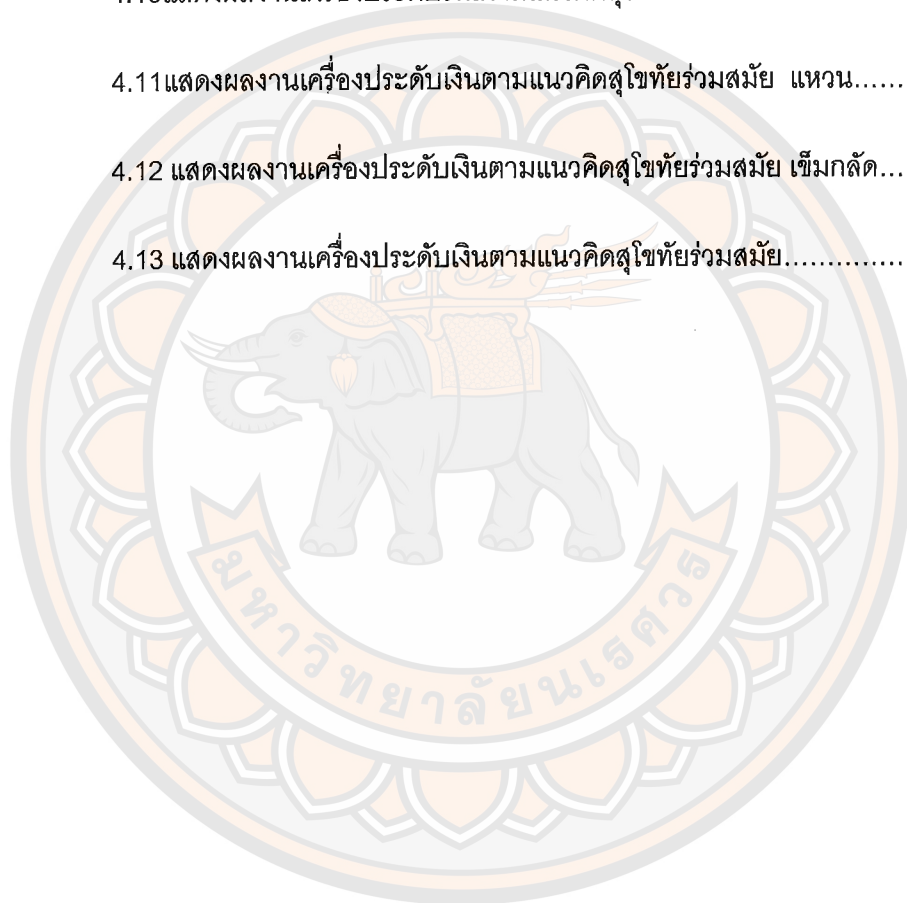
ภาพ	หน้า
2.18 ช้าง เม็ดเงิน.....	36
2.19 ขวา เป้นดิ่งเงิน.....	36
2.20 ช้าง เป้าหลอม.....	36
2.21 ขวา รางเท.....	36
2.22 ช้าง เครื่องรีด.....	36
2.23 ขวา ขาตะ (ที่เหยียบไฟ) และ น้ำมันเบนซิน.....	36
2.23 ช้าง เต่าแก๊ส และ อ่างต้ม.....	37
2.24 ขวา แหนบแต่งลาย.....	37
2.25 ช้าง คีมตัดลาย.....	37
2.26 ขวา สว่านไฟฟ้า.....	37
2.27 ช้าง เบ็งแซ (น้ำประสานทอง).....	37
2.28 ขวา น้ำยาขัดเงิน.....	37
2.29 ช้าง แปลงทองเหลือง.....	37
2.30 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	38
2.32 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	38
2.33 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	39
2.34 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	39

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพ	หน้า
2.35 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	39
2.36 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	40
2.37 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	40
2.38 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	40
2.39 ภาพกระบวนการผลิตเครื่องประดับเงิน.....	41
2.40 ประติมากรรมร่วมสมัยของอาจารย์ไสยาสน์ เสมาเงิน.....	42
2.41 จิตรกรรมร่วมสมัย ผลงานของ นเรศ ยะมะหาร.....	43
2.42 สັงคโลก.....	45
2.43 สັงคโลก.....	45
2.44 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย.....	59
2.55 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย.....	59
4.3 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย.....	60
4.4 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย.....	60
4.5 แสดงขั้นตอนการพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ.....	61
4.6 การพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ.....	62
4.7 การพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ 3มิติ.....	63

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพ	หน้า
4.8 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย สร้อย.....	63
4.9 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย ต่างหู.....	63
4.10แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย กำไล.....	64
4.11แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย แหวน.....	64
4.12 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย เข็มกลัด.....	64
4.13 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย.....	65

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตเกษตรกรรกรส่วนใหญ่ที่ ต.ท่าชัย อ.ศรีสขนาลัย จ.สุโขทัย เมื่อว่างเว้นจากงานในไร่นาแล้ว ก็จะไปรับจ้างทำ "เครื่องเงิน" เพื่อเสริมรายได้ แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา หลายครอบครัวได้หันมายึดการทำเครื่องเงินเป็นอาชีพหลัก พร้อมทั้งรวมตัวกันตั้ง "กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องเงินลายโบราณ เมืองศรีสขนาลัย" ทำเครื่องประดับเงินรูปแบบต่างๆ จำหน่าย โดยเน้นลวดลายโบราณซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวศรีสขนาลัย ทำให้ทุกวันนี้สมาชิกกลุ่มมีรายได้เฉลี่ยคนละ 3,000 บาทต่อเดือน

เมืองศรีสขนาลัย จ.สุโขทัย มีชื่อเสียงด้านการทำทองโบราณมาแต่สมัยบรรพบุรุษ จนมาถึงยุคนี้เกษตรกรรกรส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างจากการทำนาทำไร่มาเป็นผู้จ้งทำเครื่องประดับเงิน แต่เมื่อปี พ.ศ.2545 ได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องเงินลายโบราณ เมืองศรีสขนาลัย และได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสขนาลัย ช่วยทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น

สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องเงินลายโบราณ เมืองศรีสขนาลัยมีจุดเด่นที่ลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวเลียนแบบได้ยาก อาทิ ลายกนก ลายเครือวัลย์ เป็นต้น นอกจากนี้ กลุ่มยังประยุกต์ลวดลายมาจากลายของวัตถุโบราณ เช่น เส้า กำแพง ปูนปั้น และไม่ใช้วิธีการหล่อเงิน แต่จะนำเม็ดเงินมารีดเป็นเส้นเล็กๆ และถักร้อยเป็นลวดลายเงินของสุโขทัยที่มีความบริสุทธิ์ของเนื้อเงินสูงกว่าที่อื่น คือมีความบริสุทธิ์ถึง 98%ผลิตภัณฑ์ที่ขายดีได้แก่ แหวน กำไล สร้อยคอ และต่างหู ซึ่งนอกจากการจำหน่ายที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าสหกรณ์ใน จ.สุโขทัย แล้ว ยังออกร้านตามงานสำคัญๆ และมีลูกค้ามาซื้อไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยเฉพาะมาเลเซียและสิงคโปร์นิยมกันมาก ทำให้ทุกวันนี้สมาชิกกว่า 30 คน มีรายได้คนละ 3,000 บาทต่อเดือน เพราะมีใบสั่งซื้อเข้ามาอย่างต่อเนื่องโดยในปีหน้าตั้งเป้าว่า สมาชิกจะต้องมีรายได้เดือนละ 5,000 บาทต่อคน

งานถักทอเครื่องเงินลายโบราณ เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน ประณีตและงดงาม เป็นสิ่งบ่งบอกถึงความเป็นศิลปะอันงดงามของงานหัตถกรรมมาแต่ครั้งโบราณกาลนานนับหลายร้อยปี ที่ผู้คนในยุค

นครศรีธรรมราชในอดีตได้สร้างสรรค์ผลงานอันวิจิตรไว้ และเรามีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนช่วยสืบทอดเจตนารมณ์และผลงานของบรรพชนชาวศรีธรรมราชไว้ให้คงอยู่สืบต่อไป

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา ลักษณะและรูปแบบของศิลปะสุโขทัย

เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องประดับในรูปแบบสุโขทัยร่วมสมัย

2. เพื่อออกแบบเครื่องประดับสุโขทัยร่วมสมัย โดยมุ่งเน้นทางด้านความงาม องค์ประกอบศิลป์

ในแบบเครื่องประดับเชิงศิลปะ ที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์มากกว่าผลทางการตลาดภายใต้

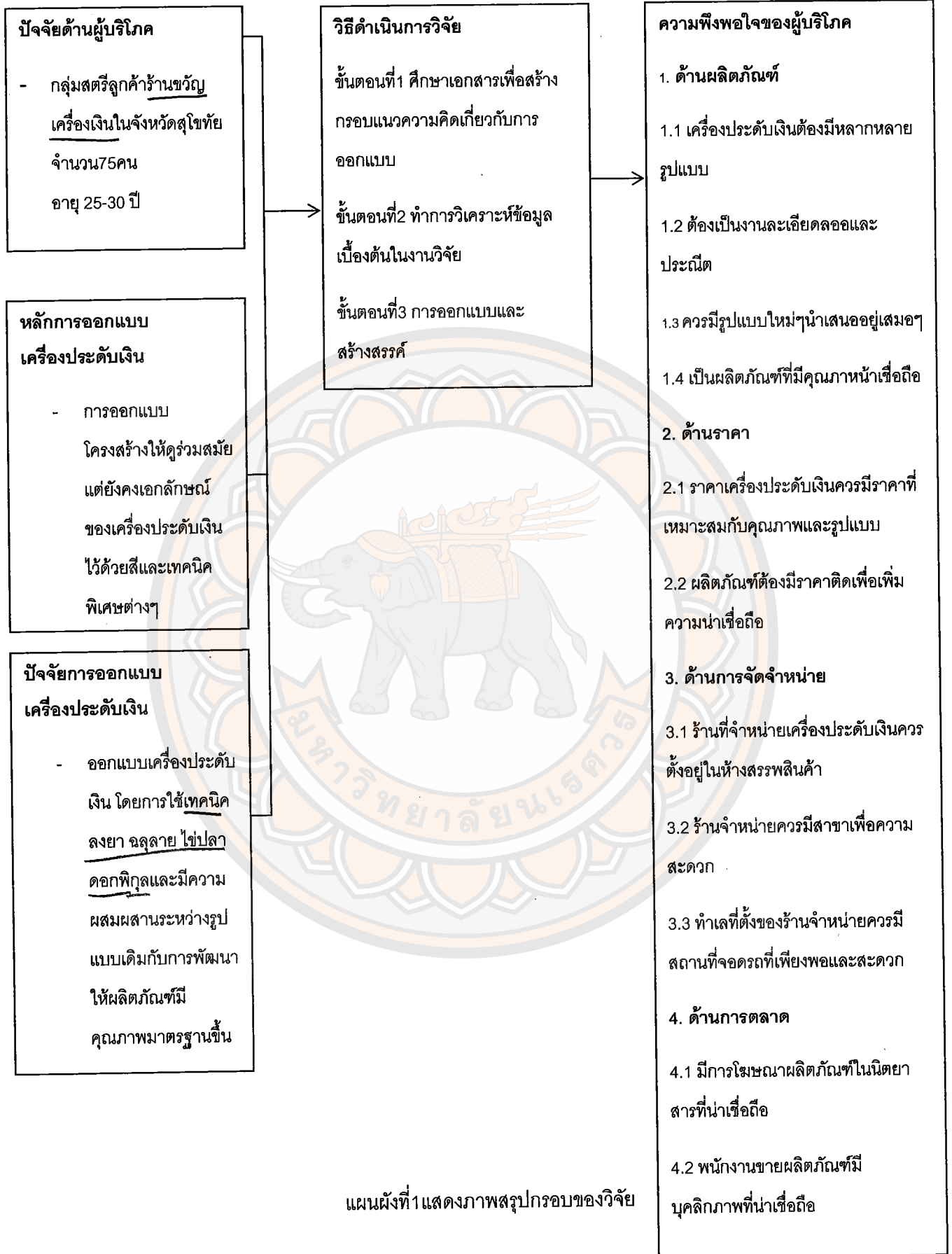
แนวทางสุโขทัยร่วมสมัย

3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อเครื่องประดับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัยโดยนำงานศิลปะเครื่องประดับมาผสมผสานกับแนวความคิดในแบบศิลปะสมัยใหม่ให้ออกมาเป็นเครื่องประดับเชิงศิลปะที่สื่อถึงอารมณ์ของความเป็นสุโขทัยและแสดงให้เห็นถึงความเป็นสุโขทัยร่วมสมัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะสุโขทัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในงานออกแบบเครื่องประดับ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการยศาสตร์เพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องประดับให้เหมาะสมกับสัดส่วนของร่างกายมนุษย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิต

4.ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการออกแบบเครื่องประดับสมัยสุโขทัยซึ่งนักวิจัยในที่นี้หมายถึงนิสิต ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยมุ่งหมายว่าผลการวิจัยจะทำให้เกิดเครื่องประดับสตรีในสมัยสุโขทัยที่มุ่งเน้นทางด้านความงาม องค์ประกอบศิลป์ ในแบบเครื่องประดับเชิงศิลปะ ภายใต้แนวความคิด สุโขทัยร่วมสมัย

1. ขอบเขตด้านผลิตภัณฑ์

การออกแบบเครื่องประดับสุโขทัยนักวิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลในส่วนต่างๆข้อมูล และสามารถปฏิบัติการออกแบบได้ดังนี้

1.1 ผลงานการออกแบบ-เขียนแบบ 2 มิติ(Working Drawing)แสดงรายละเอียด

ที่สามารถใช้เป็นต้นแบบในการผลิต

1.2 ภาพจำลองด้วยคอมพิวเตอร์ 3 มิติ แสดงให้เห็นรายละเอียดเหมือนจริง เพื่อใช้ในการนำเสนอประกอบแบบ 2 มิติ

1.3 แบบจำลองเครื่องประดับสมัยสุโขทัย 1 ชุด(Collection)

1.4 จัดทำเอกสารรูปเล่มรายงานสรุปผลการวิจัย

ดังนั้นจะได้ต้นแบบเครื่องประดับสมัยสุโขทัย จำนวน 1 ชุด (Collection) ประกอบด้วย

1. ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินสำหรับคอ	1ชิ้น
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินต่างหู	2ชิ้น
3. ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินกำไล	1ชิ้น
4. ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินแหวน	1ชิ้น
5. ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับเงินเข็มกลัด	1ชิ้น

5. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การออกแบบ คือความคิดที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้น โดยอาศัยความรู้ และหลักการของศิลปะนำมาใช้ให้เกิดความสวยงามและถ่ายทอดออกมาเป็นเครื่องประดับเงินที่สร้างความต้องการให้กับกลุ่มสตรีลูกค้าร้านขวัญเครื่องเงินในจังหวัดสุโขทัย

เครื่องประดับเงิน คือ การนำโลหะเงินมาผลิตเครื่องประดับที่ใช้สวมใส่ในชีวิตประจำวันเหมาะสำหรับกลุ่มวัยทำงานที่ชอบรูปลักษณ์งานที่ทันสมัย

แนวคิดสุโขทัยร่วมสมัย คือ การนำเอาลักษณะสำคัญต่างๆของอำเภอศรีสัชนาลัยมาใช้ในการออกแบบคือการนำเอาลวดลายเครื่องสังคโลก และ รูปทรงของประตูวัดมาผสมผสานกัน และนำเสนอผ่านเครื่องเงินโบราณ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่ง โดยรูปทรงและลวดลายที่ทำการออกแบบจะเน้นไปในส่วนของ การออกแบบสมัยใหม่ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับเครื่องเงิน รวมถึงเพื่อสร้างกลุ่มลูกค้ารายใหม่อีกด้วย

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา ลักษณะและรูปแบบของศิลปะสมัยสุโขทัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องประดับในรูปแบบศิลปะไทยร่วมสมัย
2. ได้เครื่องประดับสมัยสุโขทัย ที่มุ่งเน้นทางด้านความงาม องค์ประกอบศิลป์ ในแบบเครื่องประดับเชิงศิลปะโบราณ ที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์มากกว่าผลทางการตลาด ภายใต้นแนวคิดไทยร่วมสมัยซึ่งสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้
3. ทราบถึงระดับความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์

7. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการออกแบบเครื่องประดับสุโขทัยร่วมสมัยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารและงานวิจัยซึ่งนำเสนอตามลำดับได้ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

- 1.1 ความหมายของการออกแบบ
- 1.2 ประวัติความเป็นมาของการออกแบบ
- 1.3 ขอบเขตของงานออกแบบ
- 1.4 กระบวนการการออกแบบ
- 1.5 ส่วนประกอบของการออกแบบ
- 1.6 หลักการออกแบบ

2. เครื่องประดับ

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับ
- 2.2 ความหมายและภาพลักษณ์ของเครื่องประดับ
- 2.3 รูปแบบของเครื่องประดับ
- 2.4 ส่วนประกอบของการออกแบบเครื่องประดับ
- 2.5 ความคิดสร้างสรรค์กับการประดิษฐ์เครื่องประดับ

3. ศิลปะไทยร่วมสมัย

- 3.1 ศิลปะไทยร่วมสมัยคือการนำแนวคิดศิลปะสมัยเก่ากลับมาใช้ใหม่ โดยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่องราวหรือลวดลายบางส่วนให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น
- 3.2 ความร่วมสมัยการนำศิลปะยุคเก่ามาผสมผสานในศิลปะยุคใหม่ให้เกิดความแปลกใหม่

8. วิธีดำเนินการวิจัย

8.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 8.1.1 ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล รูปแบบ และขั้นตอนการออกแบบเครื่องประดับ อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
- 8.1.2 ศึกษาแนวโน้มศิลปะไทยร่วมสมัย

8.1.3 ศึกษาวิเคราะห์เทคนิคการทำเครื่องเงินในรูปแบบต่างๆ

8.2 วิเคราะห์ข้อมูล

8.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับเครื่องประดับเงินและศิลปะร่วมสมัย

8.2.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจของลูกค้าร้านขวัญเครื่องเงิน โดยวิธีการหาความถี่และร้อยละ (Frequent and percentage)

9. กลุ่มตัวอย่าง

9.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสตรีในกลุ่มลูกค้าร้านขวัญเครื่องเงินในจังหวัดสุโขทัยจำนวน 75 คน

9.2 เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observat) - การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observat)
- การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indept Interview)

- แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริโภค (Questionnaire)

9.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ค้นหาข้อมูลตามนิตยสารและอินเทอร์เน็ต การลงพื้นที่ และการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม

9.4 วิเคราะห์ข้อมูล

- เลือกแบบที่มีความเหมาะสมและนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

- เลือกแบบที่ได้รับความนิยมสนใจมากที่สุด

10.แผนการดำเนินงาน

แผนงาน	นับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2555					
	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
1. ศึกษาข้อมูลการออกแบบเครื่องประดับ	↔					
2. วิเคราะห์ข้อมูลและวิเคราะห์แบบสำรวจความต้องการของผู้บริโภค	↔					
3. ออกแบบร่างเครื่องประดับจากข้อมูลและวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค	↔	↔				
4. นำแบบร่างไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจร่วมกับข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค	↔	↔				
5. นำข้อมูลและผลสรุปที่ได้มาแก้ไขแบบให้มีความเหมาะสม		↔	↔			
6. เขียนแบบเครื่องประดับเพื่อเตรียมนำไปผลิตจริง			↔	↔		
7. ผลิตผลงานออกแบบ				↔	↔	
8. ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของผลงานต้นแบบ						↔

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าเอกสารถึงกระบวนการออกแบบเครื่องประดับเงินตามแนวความคิดสุโขทัยร่วมสมัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับวิจัยโดยมีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้

1. การออกแบบเครื่องประดับเงิน
  - 1.1 การออกแบบเครื่องประดับเงิน
  - 1.2 หลักในการออกแบบเครื่องประดับเงิน
  - 1.3 ส่วนประกอบของการออกแบบเครื่องประดับเงิน
2. เครื่องประดับเงินสุโขทัย
  - 2.1 ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับเงินสุโขทัย
  - 2.2 ประเภทของเครื่องประดับเงินสุโขทัย
  - 2.3 ข้อมูลด้านการขึ้นรูป เครื่องมือ และเครื่องจักร
  - 2.4 ข้อมูลด้านการผลิตเครื่องประดับเงินสุโขทัย
3. ศิลปะร่วมสมัย
  - 3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย
  - 3.2 ผลงานประติมากรรมและจิตรกรรมสมัยศิลปะร่วมสมัย

4. ศิลปะสุโขทัย

4.1 สถาปัตยกรรมสุโขทัย

4.2 ประติมากรรมสุโขทัย

4.3 จิตรกรรมสุโขทัย

4.4 พระพิมพ์

4.5 สังคโลกสุโขทัย

1.1 การออกแบบเครื่องประดับเงิน

เครื่องประดับ คือ งานช่างหรืองานศิลปะ งานเครื่องประดับควรจัดเป็นงานศิลปะหรือไม่ ระหว่างงานช่างและงานศิลปะ เพราะงานเครื่องประดับมีทั้งความสวยงาม และประโยชน์ใช้สอยร่วมกัน งานช่างมุ่งประโยชน์ใช้สอยมากกว่าความงาม จำนวนการผลิตมาก รูปแบบซ้ำกันลักษณะงานไม่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์สัมพันธ์กับตลาด หวังผลด้านเศรษฐกิจ งานศิลปะมุ่งความสวยงามมากกว่าประโยชน์ใช้สอย ไม่มีระยะเวลาการทำงานที่แน่นอน ลักษณะงานมุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์

การออกแบบเครื่องประดับ เป็นงานศิลปะร่วมกับงานช่าง แต่การที่จะจัดให้งานเครื่องประดับเป็นงานศิลปะ หรืองานช่าง อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออย่างหนึ่งมาก ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้สร้าง และผลสำเร็จของงานที่แสดงออกมาเป็นสำคัญ หากผู้สร้างหวังผลทางด้านเศรษฐกิจ จำเป็นอยู่ที่ต้องศึกษาความต้องการของตลาด และสร้างงานตามความต้องการของตลาด ยึดหลักความชอบ และไม่ชอบของกลุ่มชนเป็นหลัก และผลงานจะมีจำนวนมากขึ้นเหมือนกันได้

งานเครื่องประดับที่มีลักษณะงานศิลปะ มักจะมีรูปทรงแปลกใหม่เน้นความงาม ไม่คำนึงถึงความชอบหรือไม่ชอบของใคร และผลงานจะไม่ซ้ำกับใคร มักจะเป็นงานชิ้นเดียวเช่นเดียวกับงานประติมากรรม ผู้สร้างสรรค์สร้างตามอุดมคติ ความงามของตนเป็นหลัก ใสความคิดตามความพอใจแปลกใหม่ ไม่หวังผลการค้าโดยตรง งานเครื่องประดับนั้นก็จัดเป็นงานศิลปะได้

การออกแบบ นับเป็นเรื่องยุ่งยากพอสมควร ขึ้นอยู่กับลักษณะงานแต่ละอย่าง แต่ไม่ได้คลุมความหมายโดยส่วนรวมก็ได้ เช่น สถาปนิก อาจจะเน้นถึง การจัดบริเวณว่างเพื่อการอยู่อาศัย นักออกแบบเครื่องแต่งกาย อาจจะเน้นถึงการออกแบบที่สัมพันธ์กับบุคลิกของผู้สวมใส่แต่ละคน หรือนักออกแบบเครื่องประดับ จะเน้นถึงวัสดุที่จะนำมาใช้ให้มีความสวยงาม และสวมใส่ได้อย่างสบาย เป็นต้น พอสรุปความหมายของการออกแบบได้กว้างๆ ดังนี้ การออกแบบ คือการวางแผนสร้างสรรค์รูปแบบให้เกิดประโยชน์สัมพันธ์ กับความสวยงาม โดยเลือกวัสดุให้เหมาะสมกับรูปแบบนั้นๆ ด้วย

นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์โดยส่วนร่วม เมื่อมองส่วนรวมทั้งหมด งานจะมีลักษณะเป็นเอกภาพ แม้จะใช้วัสดุต่างชนิดกันก็ตาม ไม่รู้สึกแบ่งแยก หรือกระจัดกระจาย มีความกลมกลืนกันระหว่างความงามและประโยชน์ใช้สอย เมื่อพบสิ่งใดที่มีความประทับใจ ควรตัดสินใจหาเหตุผลที่ทำให้เกิดความชอบใจในสิ่งที่มองเห็น เป็นรูปทรง พื้นผิว หรือเส้นรอบนอก หรือความเรียบง่ายในรูปทรง ความหรูหรา สี สัน หรือ ความมีค่าของวัสดุที่ทำ

นักออกแบบที่ดีต้องเป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความฉับไวทางความคิด และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม รู้จักนำหลักพื้นฐานความงามทางศิลปะมาช่วยสร้างแบบ รู้จักแก้ไขตัดแปลงผลงานรักการค้นคว้าทดลองอยู่เสมอ

ความแตกต่างของการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันและเครื่องประดับในอดีต จะมีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดในเรื่องรูปทรง วัสดุที่นำมาใช้ เครื่องประดับในอดีตการออกแบบจะมีความหรูหรา โครงสร้างซับซ้อน วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่ เป็นวัสดุที่มีราคาแพง มีความประณีต และละเอียดอ่อนอย่างชัดเจน เป็นงานที่ต้องใช้ความประณีต ส่วนงานเครื่องประดับ ในปัจจุบันรูปทรงเรียบง่าย รูปแบบสัมพันธ์กับวัสดุและโครงสร้าง มีความสำคัญมากกว่าลวดลายปลีกย่อย

พื้นฐานทางการออกแบบเครื่องประดับ

มนุษย์รู้จักการออกแบบมานานแล้ว (วัฒนธรรม จูฑะวิภาต, 2535, หน้า 69-133) จากหลักฐานทางโบราณคดีทำให้เราทราบว่า มนุษย์รู้จักออกแบบมานานกว่า 6,000 ปี โดยผลงานการออกแบบในระยะแรกเป็นไปในรูปของการใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้กลมกลืนกับธรรมชาติ และวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ต่อมาเมื่อสังคมวิวัฒนาการเข้าสู่รูปแบบสังคมสมัยใหม่ที่พึ่งพาธรรมชาติน้อยลง การออกแบบจึงเข้ามามีบทบาทมากขึ้น จนกล่าวได้ว่าทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นล้วนมาจากการออกแบบก่อนเสมอ

การออกแบบ (Design) คือ การกำหนดความนึกคิดตามความต้องการที่จะแสดงออกซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่และรู้จักการปรับปรุงแก้ไขสิ่งเดิมที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย จากความหมายนี้จะเห็นได้ว่า การออกแบบจะต่างจากคำอีกสองคำ นั่นคือ การลอกแบบ และการเลียนแบบ

การลอกแบบ หมายถึง การทำตามทำให้เหมือนโดยไม่ผิดเพี้ยนจากต้นแบบ เช่นการลอกลาย

การเลียนแบบ หมายถึง การกระทำตามสภาพที่ดัดแปลงหรือปรับปรุงให้แปลกใหม่

ในทางศิลปะให้คำจำกัดความของการออกแบบว่า การรวมมูลฐานทางศิลปะทั้งหลายเข้าด้วยกัน ด้วยการเลือกหรือการจัดไม่ว่าจะจัดด้วยวัสดุอะไร ผู้ออกแบบจะต้องนำเอาซึ่งสิ่งนั้นไปใช้คือ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี ช่องว่างและความงามของพื้นผิว

การออกแบบเครื่องประดับก็เหมือนกับงานออกแบบชนิดอื่นๆ ที่ผู้ออกแบบต้องประยุกต์หลักเกณฑ์พื้นฐานทางศิลปะมาเป็นชิ้นงานที่มีความสวยงาม ส่งเสริมบุคลิกของผู้สวมใส่ซึ่งจะพบอยู่เสมอว่าการออกแบบเครื่องประดับชิ้นหนึ่ง ๆ นั้น นอกจากจินตนาการทางการออกแบบแล้ว ผู้ออกแบบยังต้องมีความรอบรู้ในเรื่องของโครงสร้างชิ้น ที่ต้องการจะออกแบบด้วย คือ ต้องศึกษาในเรื่องของลักษณะ รูปร่าง ช่องว่าง เนื้อวัสดุ น้ำหนักของวัสดุที่ใช้ โดยตั้งแต่ขั้นตอนของการ ออกแบบเครื่องประดับจนถึงขั้นตอนของการประดิษฐ์ชิ้นงานเครื่องประดับแต่ละชิ้นนั้น ช่างจะต้องใช้ความประณีต และละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก ในการสร้างสรรค์งานแต่ละชิ้น เพื่อให้ดูสะอาดตาแก่ผู้พบเห็น

ความสำคัญของการออกแบบ

วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องประดับของมนุษย์ทุกชาติทุกเผ่าพันธุ์ มีแตกต่างกันมากมายหลายประการ แต่ข้อที่น่าจะใกล้เคียงมากที่สุดก็คือ เพื่อสร้างคุณค่าให้เกิดความสวยงามแก่ตนเอง ซึ่งความสวยงามนี้ก็เป็นลักษณะหนึ่งที่มีอาจวัดได้ด้วยมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับค่านิยม บรรทัดฐานของสังคมนั้น ๆ อาจเหมือนหรือแตกต่างจากสังคมอื่นก็ได้ และการสร้างสรรค์ความงามอย่างลงตัวนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยด้วย ดังนั้นการออกแบบจึงเข้ามาช่วย เพื่อสื่อให้ชิ้นงานที่ประดิษฐ์ขึ้นมาตอบสนองต่อผู้ใช้ได้อย่างสมบูรณ์ โดยสามารถแบ่งประโยชน์ของการออกแบบได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นเครื่องช่วยในการถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจ โดยการใช้ สี เส้น รูปร่าง นำมาประกอบกันเข้าให้เป็นรูปร่าง โดยให้ผู้อื่นมีความเข้าใจในสิ่งนั้น
2. ช่วยในการวางรูปแบบและโครงสร้างให้เหมาะสมกับหน้าที่การใช้สอย
3. ช่วยให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกคล้อยตามในความงามและคุณค่า
4. เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการค้นคว้าทดลอง ทั้งในด้านวัสดุและวิธีการใหม่

คุณสมบัติของนักออกแบบที่ดี

1. สามารถประยุกต์ให้หลักการและประสบการณ์ที่ได้พบเห็นเพื่อการออกแบบได้อย่างเหมาะสม
2. ศึกษาความต้องการของคน เพราะการออกแบบที่ดีนั้นจะต้องมาจากความเป็นจริงและสามารถตอบสนองความต้องการของคนในขณะนั้นได้

สามารถออกแบบจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวได้ มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องวัสดุต่าง ๆ และกระบวนการทำงานเป็นอย่างดี สามารถถ่ายทอดความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างผลงานใหม่ ๆ เสมอ มีใจกว้างไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลใด เป็นผู้เข้าใจขั้นตอนของการออกแบบตามจุดมุ่งหมาย และสามารถแก้ไขปัญหาได้ฉับไว

1.2 หลักการในการออกแบบเครื่องประดับเงิน

การออกแบบเครื่องประดับ (วัฒนะ จูฑะวิภาต, 2535, หน้า 69-133) มิใช่เพียงการวาดภาพแต่หากเป็นการแต่งแต้มจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งยังต้องผนวกกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัสดุและขั้นตอนในการผลิตเครื่องประดับอีกด้วย เพราะเครื่องประดับที่ดีนั้นจะต้องเป็นเครื่องประดับที่สวยงามและสามารถสวมใส่ได้จริง ดังนั้นการออกแบบเครื่องประดับควรมีองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการผลิตเครื่องประดับเพื่อให้ได้ชิ้นงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

1.2.1 หลักเกณฑ์ในการออกแบบนำไปสู่สุนทรียภาพ

ในการนำเอาส่วนประกอบหรือโครงสร้างของการออกแบบ เช่น เส้น สี รูปทรง พื้นผิว ฯลฯ มาจัดวางรวมกัน ต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

ความสมดุล (balance) คือ การจัดวางองค์ประกอบให้มีสัดส่วนที่สอดคล้องกัน การจัดวางสมดุล

มี 3 ลักษณะ ได้แก่ การจัดวางบริเวณเส้นผ่านศูนย์กลาง การกระจายเป็นรัศมี และการจัดวางให้สองข้างไม่เท่ากัน

การตัดกัน (contrast) การจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ให้มีความขัดแย้งกันในด้านต่างๆ เช่น สี พื้นผิว แต่เป็นความขัดแย้งอย่างกลมกลืน

การเน้น (emphasis) ชิ้นงานเครื่องประดับแต่ละชิ้นจำเป็นต้องมีจุดเด่น ดังนั้นจึงต้องเน้นบางส่วนของเครื่องประดับให้มีความโดดเด่น โดยการเน้นอาจเป็นการเน้นด้วยสี การจัดกลุ่ม หรือขนาด

ขนาดและสัดส่วน (proportion) ในการออกแบบจำเป็นต้องคำนวณสัดส่วนและช่องไฟในการจัดวาง เพื่อให้ชิ้นงานมีความสัมพันธ์กลมกลืนกันอย่างดี

การจัดช่องไฟ (sequence) คือ การจัดวางระยะห่างขององค์ประกอบในเครื่องประดับ รูปแบบการจัดลีลาช่องไฟ ได้แก่ การจัดช่องจิ้งหะซ้ำๆ การจัดช่องจิ้งหะก้าวหน้า การจัดช่องจิ้งหะต่อเนื่อง และการจัดช่องจิ้งหะสลับไปมา

เอกภาพ (unity) ต้องให้ชิ้นงานมีความสอดคล้อง สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร พื้นผิว ช่องไฟ สีและน้ำหนัก นอกจากนี้ยังต้องกำหนดความสำคัญขององค์ประกอบว่าจะให้ส่วนใดเป็นจุดเด่น และส่วนใดควรลดความสำคัญ เนื่องจากการเน้นองค์ประกอบทุกอย่างทั้งหมดจะเป็นการทำลายเอกภาพ

1.2.2 รูปทรงสำหรับงานออกแบบเครื่องประดับ

การออกแบบรูปทรงสำหรับงานออกแบบเครื่องประดับสามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

- รูปทรงธรรมชาติ เป็นการออกแบบโดยใช้รูปทรงธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้น มี 2 ลักษณะ คือ

- การออกแบบให้เรียบง่าย เป็นการสร้างงานออกแบบจากรูปทรงทางธรรมชาติโดยมีการลดทอน (reduction) สิ่งที่เห็นว่าเกินความจำเป็นลงให้เหลือแต่ลักษณะหรือโครงสร้างที่สำคัญ

- การประดิษฐ์ตกแต่ง เป็นการออกแบบรูปทรงธรรมชาติโดยมีการแต่งเติมลวดลายบนรูปทรงธรรมชาติ

1.2.3 รูปทรงอิสระ เป็นการออกแบบเครื่องประดับโดยใช้รูปทรงที่เกิดจากจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของผู้ออกแบบเอง อาจมีความคล้ายคลึงกับรูปทรงตามธรรมชาติซึ่งเป็นรูปทรงที่เปลี่ยนแปลงได้ (Elastic Form) ไม่ใช่รูปทรงที่มีโครงสร้างแน่นอน

1.2.4 รูปทรงเรขาคณิต รูปทรงอีกประเภทหนึ่งซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับงานออกแบบต่อไปอย่างกว้างขวาง คือ รูปทรงเรขาคณิต เช่น วงกลม สามเหลี่ยมหน้าจั่ว สามเหลี่ยมด้านเท่า สี่เหลี่ยมจัตุรัส รูปทรงกรวย รูปทรงกระบอก ฯลฯ ในปัจจุบันลักษณะการออกแบบร่วมสมัยนิยมเครื่องประดับที่มีความเรียบง่าย สง่างาม นักออกแบบจึงนำรูปทรงเรขาคณิตมาใช้ในงานออกแบบเป็นส่วนมาก

1.2.5 การเขียนแบบร่าง (วิวัฒนาการ จุฑาวิภาต, 2535, หน้า 69-133) เป็นวิธีการเขียนแบบที่ง่ายที่สุด และเป็นวิธีที่ใช้แสดงความคิดอ่านได้รวดเร็วทางหนึ่ง การเขียนแบบร่างเป็นวิธีในการเขียนอธิบายรายละเอียด และปัญหาต่างๆ ซึ่งไม่ค่อยจะชัดเจนและมีความยุ่งยากที่จะอธิบายด้วยตัวอักษรหรือคำพูดให้กระจ่าง โดยการเขียนแบบร่างจะสามารถช่วยในการศึกษาปรับปรุงงานออกแบบสร้างสรรค์ต่างๆ ให้เห็นแนวความคิดรูปร่างได้ชัดเจนอย่างรวดเร็ว ประเภทของงานภาพร่าง

- การเขียนภาพร่างหยาบๆ เป็นการเขียนภาพร่างที่เร็วและหยาบๆ ด้วยเส้นที่ไม่เรียบเป็นภาพที่เขียนเพื่อตอบสนองเหตุผลในการสื่อสาร

- การเขียนภาพร่างแบบเรียบร้อย เป็นการเขียนภาพร่างที่เรียบร้อยชัดเจน แสดงสัดส่วนที่ถูกต้องด้วยเส้นลายที่สววยละเอียด ซึ่งสร้างความสนใจได้มากกว่าแบบแรกและมักเป็นการเขียนที่ปรับปรุงมาจากการเขียนภาพร่างหยาบๆ โดยการทาบหรือซ้อน ซึ่งจะทำการเขียนแบบวิธีที่ 2 ได้ภาพที่ถูกต้องสวยงามชัดเจนขึ้น

ลักษณะงานภาพร่าง แบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. ระดับงานชั่วคราว เป็นภาพร่างที่เขียนเพื่อการแสดงออกสำหรับสร้างความเข้าใจขั้นต้น เป็นงานเขียนที่ใช้ชั่วคราวในการศึกษาแก้ปัญหาปัจจุบันทันที แล้วเลิกใช้ และบางครั้งก็เป็นการเขียนเพื่อศึกษาสำหรับนำไปใช้ในงานการเขียนรายละเอียดขั้นเขียนจริง
2. ระดับงานถาวร ส่วนใหญ่เป็นการเขียนภาพร่างเพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นจึงยึดถืองานภาพร่างเป็นเอกสารสำคัญที่จะต้องเก็บไว้เป็นเอกสารใช้อ้างอิง
3. ระดับงานเพื่อนเสนอผลงาน เป็นการเขียนภาพร่างแบบเรียบร้อย เพื่อเสนอผลงานแสดงแนวความคิด และการสร้างสรรค์ให้เป็นที่ยอมรับงานเขียนภาพร่างลักษณะนี้มักจะออกมาในรูป 3 มิติ คือเหมือนกับรูปจริง ซึ่งจะทำให้เข้าใจง่าย ๆ สำหรับบุคคลทั่วไป

ข้อพิจารณาในการเลือกวัสดุมาใช้ทำเครื่องประดับ

1. การออกแบบ การเลือกวัสดุมาใช้ให้สัมพันธ์กับการออกแบบเป็นปัญหาสำคัญมาก สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการออกแบบและการทำเครื่องประดับมาก่อน ฉะนั้น จึงควรพิจารณาจากวัสดุที่มีอยู่ก่อนเป็นสำคัญ เช่น อัญมณี รูปทรงที่นำมาใช้ โลหะและสี โดยพยายามออกแบบให้สัมพันธ์กลมกลืนกันทุกส่วน ทั้งแบบ ลวดลาย และสีของวัสดุที่มีอยู่ หากออกแบบไว้ก่อนแล้วหาวัสดุที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมกับแบบก็ได้ แต่ที่ไม่เป็นที่นิยม เพราะการหาวัสดุให้ตรงกับแบบเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและเสียเวลา ฉะนั้น การเตรียมวัสดุเช่น หิน โลหะ หรือ อื่นๆ ไว้ก่อนทำการออกแบบให้สัมพันธ์กับวัสดุ จึงเป็นที่นิยมและสะดวกกว่า
2. ประโยชน์ใช้สอย โดยเน้นว่าเครื่องประดับนั้นใช้เวลาใด เช่น เวลากลางคืน ควรเลือกหินหรือโลหะที่มีแสงเป็นประกายรับแสงไฟได้ในเวลากลางวันถ้าเป็นการออกแบบเครื่องประดับสำหรับชุดทำงาน ก็ไม่ควรใช้เพชรใหญ่โตมโหฬาร หรือประดับพลอยหลากสีจนสะดุดตา เป็นต้น
3. กระบวนการผลิต ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับการออกแบบและประโยชน์ใช้สอยเพราะวัสดุบางอย่างมีความบอบบางมาก การผลิตโดยใช้เครื่องจักรแบบงานพาณิชย์จะทำให้ได้ชิ้นงานที่ไม่ประณีตหรืองานบางชิ้นที่ช่างผู้ออกแบบใส่รายละเอียดของตัวลายซับซ้อนมากๆ หากเป็นงานฝีมือเราก็อาจเลือกใช้เพชรพลอยประดับ แต่ถ้าเป็นงานเครื่องจักรที่ต้องการปริมาณมากก็อาจเปลี่ยนเพชรพลอยเป็นอย่างอื่นให้เหมาะสมได้

4. การบำรุงรักษา สะดวกและรวดเร็ว ในยุคปัจจุบันที่เครื่องประดับกลายเป็นองค์ประกอบสำคัญของ การแต่งกายที่จะขาดเสียมิได้ การบำรุงรักษาจึงเป็นเรื่องที่อยู่ในอันดับต้น โดยควรที่จะเลือกใช้วัสดุที่ดูแล รักษาง่าย ผู้ใช้สามารถทำเองได้ สำหรับเครื่องประดับประจำวันทั่วไป

หลักในการออกแบบเครื่องประดับประเภทต่าง ๆ

งานออกแบบเครื่องประดับจัดอยู่ในข่ายของงานประณีตศิลป์ ซึ่งมีความงามเป็นพื้นฐานสำคัญกว้างงาน ศิลปะประเภทอื่น ๆ ดังนั้นการออกแบบเครื่องประดับให้เกิดความประทับใจแก่ผู้พบเห็น คือ การดึงดูด สนใจในชิ้นงานให้โดดเด่นกว่าประโยชน์ใช้สอย เพราะประโยชน์ใช้สอยก็เพื่อความสวยงามสำหรับดึงดูด ความสนใจ ผู้คนนั่นเอง แนวทางสำหรับการออกแบบเครื่องประดับ (วัฒนธรรม จุฑะวิภาต, 2535, หน้า 69-133) แต่ละประเภทแบ่งได้ดังนี้

1. การออกแบบแหวน

แหวนเป็นเครื่องประดับที่ใช้กับส่วนที่เป็นนิ้วมือ ฉะนั้นจึงต้องมีการออกแบบที่เหมาะสมกลมกลืน และค่อนข้างทนทาน เนื่องจากเป็นเครื่องประดับที่ต้องสัมผัสและกระทบสิ่งต่างๆ ได้โดยง่ายจึงควร ออกแบบให้สัมพันธ์กับรูปลักษณะของนิ้ว มีความโค้งมนเพื่อลดการกระแทก การออกแบบแหวนจะต้อง คำนึงถึงผู้ใช้ดังนี้

ออกแบบสำหรับผู้ชาย ผู้หญิง หรือเด็ก

ลักษณะแหวนใช้สวมนิ้วใด

สำหรับใช้ในงาน เช่น งานพิธีสำคัญ หรือเพื่อสวมติดนิ้วในชีวิตประจำวัน

การพิจารณาเรื่องประโยชน์เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เลือกวัสดุได้ถูกต้อง และนำหลักเกณฑ์ความงามอันเป็น พื้นฐานทางศิลปะมาใช้ในการออกแบบแหวน ลักษณะการออกแบบจะต้องมีคุณค่าทางความงาม มี จุดเด่นประทับใจแก่ผู้พบเห็น และสามารถสวมใส่ได้อย่างสบายมีความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทั้งหมด ความเรียบง่ายของรูปทรงจะทำให้ใช้ได้หลายโอกาส ซึ่งแบบ วัสดุ ประโยชน์ และความสวยงามต้อง สัมพันธ์กันโดยแยกแบบแหวนที่เป็นของผู้ชายกับแหวนของผู้หญิงให้มีความแตกต่างกันโดยยึดหลัก ธรรมชาติของผู้ใช้เป็นสิ่งประกอบการออกแบบเพื่อให้ได้แบบตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

การออกแบบแหวนของผู้ชายจะมีรูปทรงที่บิดัน มีความแข็งแรงดู เรียบง่าย ลวดลายไม่ซับซ้อน สวมใส่สบาย

ส่วนการออกแบบแหวนผู้หญิง จะแยกลักษณะแหวนที่ใช้เวลากลางคืนและกลางวันแหวนที่ใช้ในเวลากลางคืนแบบมักจะมีลวดลายละเอียด ใช้วัสดุที่มีประกาย ส่วนแหวนที่ใช้ในเวลากลางวันจะมีความเรียบง่ายในรูปทรงไปรับบาง สวมสบาย มีความสวยงามตามธรรมชาติ

2. การออกแบบต่างหู

ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้าดูสวยงาม เป็นเครื่องประดับอย่างเดี่ยวที่อยู่ใกล้ชิดติดกับใบหน้ามากที่สุด ดังนั้น นักออกแบบจำเป็นต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ และผู้เลือกใช้ก็ต้องดูความเหมาะสมกับลักษณะของใบหน้าประกอบด้วยรูปแบบที่นิยมใช้ในการทำตุ้มหูมีทั้งแบบรูปทรงเรขาคณิตแบบรูปทรงธรรมชาติ และแบบรูปทรงอิสระโดยวัสดุที่นำมาใช้ควรมีน้ำหนักพอสมควร

การออกแบบต่างหู ส่วนใหญ่นักออกแบบนิยมที่จะออกแบบเป็นชุดเข้ากับเครื่องประดับชนิดอื่น ๆ เช่น สร้อยคอ เข็มกลัด แหวน เป็นต้น แต่ถ้าจะออกแบบเป็นตุ้มหูอย่างเดียวควรมีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกัน คือ มีความสมดุล มีความเหมือนกันกันในรูปแบบ สำหรับการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบัน อาจจะออกแบบเครื่องประดับตุ้มหูให้มีรูปทรงไม่เหมือนกัน ให้ดูมีแรงถ่วงไม่เท่ากัน แต่ใช้การแต่งผมแต่งหน้าเข้าช่วยให้สภาพส่วนร่วมทั้งหมดกลมกลืนกันได้

การออกแบบตุ้มหูในเชิงสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องการใช้ที่หูเพียงอย่างเดียวอาจออกมาในรูปแบบของการใช้ประโยชน์ร่วมกับอย่างอื่นได้ เช่น ใส่ตุ้มหูแต่อาจโยงมาเป็นสร้อยคอหรือเป็นที่ติดผมได้ด้วย สิ่งสำคัญคือ ต้องคำนึงถึงสะดวกของการนำไปใช้ร่วมด้วยเสมอ

3. การออกแบบสร้อยคอ

ความเชื่อคือต้นแบบของการสร้างสรรค์ซึ่งแม้แต่เรื่องการสวมสร้อย ก็มีความเชื่อกันโดยทั่วไปอยู่ ว่าต้องสวมให้เหนืออก เพื่อสื่อนัย 3 ประการคือ เพื่อความสวยงามเพื่อบอกความนัยบางอย่าง เพื่อเป็นการป้องกันตัว แต่ในความเป็นจริงนั้น การออกแบบสร้อยคอให้อยู่เหนืออกทำให้สะดวกในการสวมใส่ ไม่เป็นอันตรายในการไปเกาะเกี่ยวเสื้อผ้า สร้อยคอส่วนใหญ่จะออกแบบให้เรียบง่ายเพื่อใช้ได้หลายโอกาส สามารถใช้ร่วมกับจี้ ดังนั้นการออกแบบสร้อยคอจึงต้องการรูปแบบที่มากด้วยประโยชน์ให้สอย ใช้เส้นอิสระ

ในการออกแบบให้เกิดความสมดุลกับร่างกาย ซึ่งเส้นอิสระมักเป็นเส้นที่ใช้ในการออกแบบได้ดี สำหรับการออกแบบสร้อยคอ นักออกแบบมักจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสร้อยคอและจี้ห้อยแขวนลงมา โดยความสวยงามเป็นจุดเน้นอันดับแรกและการใช้สอยเป็นอันดับแรกและการใช้สอยเป็นอันดับรองลงมา คือ คำนึงถึงความสะดวกสบายเวลาสวมใส่เป็นสำคัญ ส่วนใหญ่การออกแบบสร้อยคอมักจะมีลักษณะเรียบง่าย ใช้ได้กับจี้ห้อยคอหลายรูปแบบ และ ไม่ควรมีน้ำหนักมาก

การออกแบบสร้อยคอ ถ้าใช้ในชีวิตประจำวันควรมีลักษณะเรียบง่าย แต่ถ้าใช้เพื่อแขวนพระหรือเครื่องรางของคลัง ควรให้ความหนาแน่นมั่นคงระหว่างข้อต่อแต่ละข้อ ไม่ควรมีลักษณะหูลุหาว การออกแบบสร้อยคอจะให้สั้นหรือยาวขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ที่สำคัญ ซึ่งการนำไปใช้นั้นต้องให้ไปกันได้กับเครื่องแต่งกาย

4. การออกแบบสร้อยข้อมือและกำไลมือ

สร้อยข้อมือและกำไลมือ มีความหมายใกล้เคียงกันมากแม้แต่ด้านประโยชน์ก็เหมือนกัน คือใช้กับการตกแต่งข้อมือเช่นเดียวกัน แต่รูปร่างเครื่องประดับไม่เหมือนกัน คือสร้อยข้อมือจะมีความอ่อนไหวทั้งตัว ส่วนกำไลมือจะมีลักษณะแข็งไม่ทั้งตัวเวลาใส่จะสวมเข้าไป อาจมีทั้งที่เปิดปิดซึ่งเป็นตะขอและไม่มีตะขอ การออกแบบกำไลมักจะเป็นแบบเรียบ มีความสวยงามเฉพาะตัวมีความสมดุลของลวดลายต่าง ๆ มักจะเน้นความสวยงามด้านหน้าให้เด่นชัดกว่าส่วนอื่น

5. การออกแบบเข็มกลัด

เครื่องประดับประเภทเข็มกลัด เป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีที่มีอายุมากนิยมใช้มากกว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกัน แต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไป คุณประโยชน์ของเครื่องประดับเข็มกลัดช่วยทำให้เสื้อผ้ามีจุดเด่นและเพิ่มความสวยงามให้แก่ผู้ใช้ และในขณะเดียวกันเหมือนจะเป็นสิ่งที่บอกบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดีด้วย

นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัด นิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะกับการนำไปใช้ได้หลาย ๆ โอกาส และเน้นที่จุดเด่นเฉพาะด้านเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตาม การออกแบบเข็มกลัดนั้นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของงานและจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย ซึ่งส่วนใหญ่มักออกแบบไม่ให้รุ่งริ่งและไม่ใช้วัสดุที่มีน้ำหนักมาก เพราะถ้าเข็มกลัดหนักจะดึงเสื้อรั้งลงมาหรือหย่อนเสียรูปทรง (วัฒนะ จุฑะวิภาต, 2545, หน้า 125-132)

การออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันและลักษณะเครื่องประดับที่ดี มีข้อสังเกตดังนี้

1. พื้นฐานความงามทางศิลปะด้านการออกแบบ
2. ความเรียบง่ายของรูปทรงและมีความสมบูรณ์ในตัวเอง ซึ่งสามารถดัดแปลงเพื่อการนำไปใช้ได้หลายโอกาส
3. เทคนิคทางการผลิตที่ไม่ซ้ำของเดิม และรักษาคุณสมบัติของวัสดุที่นำมาใช้
4. มีอายุการใช้งานยาวนาน

1.3 ส่วนประกอบของการออกแบบเครื่องประดับ(Composition of Design)

ส่วนประกอบสำหรับการออกแบบเครื่องประดับมีรายละเอียดดังนี้

1.3.1 เส้น (line) ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (วรรณรัตน์ อินทร์อำ, 2541, หน้า 45)บ่งบอกว่างานทัศนศิลป์ชิ้นแรกๆ ของมนุษย์นั้น เริ่มจากเส้นดังที่เราจะพบเห็นได้จากภาพที่เขียนตามผนังถ้ำของมนุษย์ดึกดำบรรพ์ (primitive) การเริ่มต้นของงานศิลปะในวัยเด็กก็ใช้เส้นเช่นเดียวกัน เส้นเป็นพื้นฐานของโครงสร้างของทุกสิ่ง เส้นแสดงความรู้สึกได้ทั้งด้วยตัวของมันเองและด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่างๆ ล้วนมีเส้นเป็นหัวใจของการออกแบบ ขนาดของเส้น เส้นไม่มีความกว้าง มีเส้นหนา บาง หรือเส้นใหญ่ เล็ก ความหนาของเส้นจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับความยาว ถ้าเส้นสั้นแต่มีความหนามาก จะหมดคุณลักษณะของความ เป็นเส้น กลายเป็นรูปร่าง (shape)

ความรู้สึกที่เกิดจากลักษณะของเส้น

เส้นตรง ให้ความรู้สึกแน่นนอน แข็งแรง ตรง เข้ม ไม่ประนีประนอม หยาบ และ เอาชนะ

เส้นโค้งน้อย หรือ เส้นคลื่นน้อยๆ ให้ความรู้สึกสบาย เปลี่ยนแปลงได้ เลื่อน ไหลต่อเนื่อง มีความกลมกลืนในการเปลี่ยน ทิศทาง ความเคลื่อนไหวซ้ำ สุภาพ เป็น ผู้หญิง นุ่มและอิมเอิบ ถ้าใช้เส้นแบบนี้มากเกินไปจะให้ความรู้สึกกังวล เรื่อยเฉื่อย ขาดจุดหมาย

เส้นโค้งวงแคบ เปลี่ยนทิศทางรวดเร็ว มีพลังเคลื่อนไหวรุนแรง

เส้นโค้งของวงกลม การเปลี่ยนทิศทางที่ตายตัว ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ให้ความรู้สึกเป็นเรื่อง ซ้ำๆ เป็นเส้นโค้งที่มีระเบียบที่สุด แต่จี๊ดซี้ดที่สุด ไม่น่าสนใจ เพราะขาดความแปรเปลี่ยน

เส้นโค้งก้นหอย ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว คลื่นคลาย และเติบโต เมื่อมองจากภายในออกมา แต่ถ้า มองจากภายนอกเข้าไปจะให้ความรู้สึกที่ไม่สิ้นสุดของพลังเคลื่อนไหว เส้นก้นหอยที่พบในธรรมชาติมักจะ วนทวนเข็มนาฬิกา พบได้ในก้นหอย ในหมอกเพลิง ในอาการเกี่ยวพันของไม้เลื้อย เป็นเส้นโค้ง ที่ขยายตัว ออกไม่มีจุดจบ

เส้นฟันปลา หรือ เส้นคดที่หักเหโดยกะทันหัน เกร็ง ทำให้นึกถึงพลังไฟฟ้า ฟผ่า่า กิจกรรมที่ ชัดแย้ง ความรุนแรง และสงคราม

แต่ละลักษณะของเส้นจะให้อิทธิพลด้านความรู้สึกที่แตกต่างกัน เส้นที่ใช้เครื่องมือ เช่น ไม้บรรทัด จะให้ความรู้สึกตายตัว แข็งกระด้าง มั่นคง ไม่มีความรู้สึกอ่อนไหว จะต่างกับเส้นตรงที่เกิดขึ้นโดยใช้มือขีด อย่างอิสระ หรือเส้นตรงที่เกิดจากการใช้ฟูกันเขียน มีน้ำหนักเข้ม เบา ไม่เหมือนกัน จะให้ความรู้สึก อ่อนไหว มีความรู้สึกมากกว่า

การนำเส้นต่างๆ มาใช้ในการออกแบบเครื่องประดับ ต้องพิจารณาถึงโครงสร้างของส่วนรวม ทั้งหมด และผู้ออกแบบจะต้องระบุให้ชัดเจนว่า จะใช้วัสดุอะไร เทคนิคของการผลิตสามารถช่วยให้เส้นมี การเคลื่อนไหว ได้แก่ เส้นลวด เส้นโลหะอื่นๆ ที่มีลักษณะเป็นเส้น หรือจะใช้วิธีการหล่อเข้าช่วยก็ได้ ก่อน นำเส้นมาใช้ จะต้องมีการออกแบบให้ชัดเจน อาจมีการทดลองออกแบบเส้นชนิดต่างๆ ไว้ก่อน และเลือก เส้นที่มีความเหมาะสมกับแบบไป

เส้นเรขาคณิต เป็นเส้นที่ได้รับความนิยมนำมาใช้ในการออกแบบในปัจจุบันมาก เพราะให้ลักษณะ รูปทรงที่เรียบง่าย แข็งแรง เส้นเรขาคณิต ได้แก่ เส้นโค้ง เส้นตรง ที่มาบรรจบกันเป็นรูปร่างสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม เป็นต้น

1.3.2 รูปร่าง รูปทรง หรือที่ว่าง (Shape, Form, and Space) รูปทรง และรูปร่าง เมื่อนำมาใช้ใน การออกแบบเครื่องประดับ มีความหมายใกล้เคียงกันมาก ความหมายของรูปทรงคือ ส่วนรวมทั้งหมดของ งานมีทั้ง ความกว้าง ยาว และสูง

ส่วนบริเวณว่าง หมายถึง พื้นที่ว่างซึ่งสัมพันธ์อยู่กับรูปร่าง และรูปทรง รูปทรงที่ใช้ในงานออกแบบเครื่องประดับ มีทั้งรูปทรงที่เลียนแบบธรรมชาติ และรูปทรงเรขาคณิต รูปทรงที่นักออกแบบสร้างสรรค์ขึ้นเอง รูปทรงเลียนแบบธรรมชาติ เช่น รูปทรงคน รูปทรงสัตว์ รูปทรงพืช รูปทรงที่ได้จากการส่องกล้องจุลทรรศน์ รูปทรงเรขาคณิต เช่น รูปทรงกลม สี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม และรูปทรงสร้างสรรค์ ส่วนใหญ่จะเป็นรูปทรงนามธรรม (Abstract Form)

การออกแบบเครื่องประดับรูปทรงธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เน้นการเลียนแบบหรือลดตัดทอนให้ง่ายขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบ โดยคำนึงถึงวัสดุที่จะนำมาใช้ ให้มีความสัมพันธ์กับการออกแบบให้มากที่สุด ดังนั้น การออกแบบจะต้องเน้นเรื่อง สี วัสดุ การผลิต อาจจะทำแบบทำเป็นหุ่นจำลองก่อนก็ได้ ขนาดของหุ่นจำลองควรมีลักษณะเท่าของจริง

การออกแบบ เครื่องประดับที่เป็นรูปทรงเรขาคณิตและรูปทรงเสรี จะเน้นความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปทรงใหม่ๆ ขึ้นมา ในวงการประดิษฐ์เครื่องประดับในปัจจุบันที่เป็นงานศิลปะเครื่องประดับ ไม่ใช่ทำงานช่างหรือมวลผลิตเพื่อการค้า นิยมการออกแบบรูปทรงเสรี และออกแบบเฉพาะผลงานแต่ละชิ้น เพราะทำให้ได้ผลงานแปลกใหม่ไม่ซ้ำกับรูปแบบเดิมที่มีอยู่

ผู้ออกแบบเครื่องประดับในแต่ละรูปทรง จะต้องคำนึงถึงความงดงามน่าสนใจในตัวของมันเอง รูปทรงจะต้องมีความสัมพันธ์กับส่วนรวมทั้งหมด และควรคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริเวณว่างอีกด้วย ที่ว่าง เป็นทัศนธาตุที่มองไม่เห็น จะปรากฏตัวก็ต่อเมื่อมีทัศนธาตุอื่นมากำหนดรูปร่าง หรือมาก่อให้เกิดปฏิกิริยาขึ้น ที่ว่างหมายถึง พื้นที่ว่างซึ่งสัมพันธ์อยู่กับรูปร่างและรูปทรง

ในวงการประดิษฐ์เครื่องประดับในปัจจุบัน ที่เป็นงานศิลปะเครื่องประดับ ไม่ใช่ทำงานช่างหรือมวลผลิตเพื่อการค้า มักนิยมออกแบบเป็นรูปทรงเสรีและรูปทรงเรขาคณิต โดยออกแบบเฉพาะผลงานแต่ละชิ้น ซึ่งจะทำให้ได้ผลงาน แปลกใหม่ไม่ซ้ำกับรูปแบบเดิมที่มีอยู่

ผู้ออกแบบเครื่องประดับในแต่ละรูปทรงจะต้องคำนึงถึงความงดงามน่าสนใจในตัวของมันเอง รูปทรงจะต้องมีความสัมพันธ์กับส่วนรวมทั้งหมดและควรคำนึงถึงความสัมพันธ์กับบริเวณที่ว่างด้วย

การออกแบบเครื่องประดับ รูปทรง ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เน้นการเลียนแบบหรือลดตัดทอนให้ง่ายขึ้น เพื่อนำมาใช้ในงานออกแบบโดยคำนึงถึงวัสดุที่จะนำมาใช้ให้มีความสัมพันธ์กับการออกแบบให้มากที่สุด (วัฒน์ะ จุฑะวิภาต, 2545, หน้า 35-36)

1.3.3 การสร้างความสมดุล (Balance) หมายถึง การจัดองค์ประกอบให้สัมพันธ์กัน มีน้ำหนักหรือความสมดุลกลมกลืนไปด้วยกัน ความสมดุลทำให้เกิดความกลมกลืนสวยงาม ความสมดุลพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ สมดุลซ้ายขวาเท่ากัน (Symmetry) และสมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน (Asymmetry) ความสมดุลซ้ายขวาเท่ากัน เป็นการสมดุลด้วยขนาด หรือรูปร่างที่คล้ายกัน หรือการใช้สีที่มีความกลมกลืนกัน ส่วนลักษณะสมดุลซ้ายขวาไม่เท่ากัน เป็นการสมดุลที่แตกต่างกันด้านรูปทรง เนื้อที่ สี แต่ดูแล้วรู้สึกกลมกลืนสมดุลกัน

การออกแบบ 3 มิติ เช่น เครื่องประดับ ถ้าออกแบบไม่สมดุลจะเห็นได้ว่าน้ำหนักเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งได้อย่างชัดเจน วิธีแก้ปัญหาเรื่องความสมดุลในเครื่องประดับอาจจะแก้ปัญหาได้ดังนี้ สมดุลด้วยรูปทรง สมดุลด้วยสี แก้ปัญหาด้วยการใช้สีให้กลมกลืนกัน สมดุลด้วยลักษณะผิวทำให้เกิดลักษณะผิวที่แตกต่างกันมากขึ้น (พิชิต เลี่ยมพิพัฒน์, 2539, หน้า 23-25)

1.3.4 ผิว (Texture) ผิว คือส่วนที่มองเห็นได้รอบๆ รูปทรงหรือรูปร่างนั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะขรุขระ มัน หยาบ ด้าน โปร่งใส ฯลฯ ลักษณะผิวให้ความรู้สึกต่อการพบเห็นอย่างยิ่ง ทำให้เกิดความรู้สึกอยากจับต้อง อบอุ่น ลักษณะผิว จะให้ความรู้สึกตอบสนองต่างกัน ตามแต่ความรู้สึกของแต่ละบุคคลว่าจะตอบสนองไปในด้านใด อย่างไร ลักษณะผิวจึงมีความสำคัญต่อรูปทรงมาก ในด้านการสัมผัสลักษณะผิวมีส่วนช่วยในการออกแบบรูปทรงเป็นอย่างยิ่ง สิ่งของเครื่องใช้ตามบริเวณที่เป็นด้าม หรือที่จับถือ มักจะออกแบบให้ผิวขรุขระ จับถือกระชับมือ และถ้าสิ่งของนั้นเป็นเครื่องประดับ ลักษณะผิวจะต้องมีความกลมกลืนกับส่วนรวมทั้งหมดของรูปทรง ผิวจะเรียบ หรือขรุขระมักจะขึ้นกับแบบ และการไปกันได้หรือไม่กับวัสดุโดยส่วนรวม ตลอดจนสี และการนำไปใช้เป็นสิ่งสำคัญ (ภรดา สร้อยกลืน, 2547, หน้า 32-33)

การออกแบบเครื่องประดับให้ลักษณะผิวสะดุดตาเน้นที่ลักษณะผิวอย่างเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงแบบ และวัสดุที่จะนำมาใช้ด้วย หากผู้ออกแบบต้องการจะเน้นผิวของโลหะ ที่จะนำมาใช้ทำเป็นเครื่องประดับอย่างเดียว จะต้องให้สัมพันธ์กับรูปทรง ไม่ควรมีหินสีหรือสิ่งอื่นๆ มารวมในแบบนี้ เพราะ

จะทำให้เครื่องประดับ มีจุดสนใจ หรือจุดเร้าสับสน แต่ในขณะเดียวกัน หากจะให้ผิวเรียบ และต่างกัน ไม่ควรให้ปริมาณเนื้อที่ที่จะใช้เท่ากัน

1642627x

25 ต.ค. 2556

สำนักหอสมุด

1.3.5 สี (Color)เกิดจากการที่แสงสองกระทบกับวัตถุแล้ววัตถุนั้นดูดซับบางสีไว้โดยสะท้อนบางสีออกมาสู่สายตาเรา (พงศนา ตันทลัษณ์, 2547, หน้า 52-54) โดยทั่วไปแล้วสีจะสร้างความประทับใจต่อผู้พบเห็นได้มากพอๆ กับการสร้างแบบการเลือกวัสดุ ตลอดจนความประณีต ในการทำงาน แต่สีเป็นสิ่งที่เร้าความรู้สึกได้มาก สีที่ใช้ในเครื่องประดับ จะเป็นสีจากหิน เพชร พลอย โลหะ และวัสดุประเภทต่างๆ อย่างไรก็ตามหินที่เกิดขึ้นเองจากธรรมชาติย่อมมีค่ากว่าหิน หรือพลอยที่เกิดจากการสร้างขึ้น ทางวิทยาศาสตร์

ป.
NK
4778.7
ป2910
2561

การใช้สีในการทำเครื่องประดับจึงต่างกับการใช้สีทางการเขียนภาพ เพราะสีของงานเครื่องประดับเป็นสีจากวัสดุซึ่งผสมผสานกันเองตามธรรมชาติ เป็นการตกผลึกที่ยาวนาน อย่างไรก็ตาม ผู้ออกแบบควรจะรู้เกี่ยวกับเรื่องของสีไว้บ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการออกแบบต่อไป

ค่าของสี สีแท้ (Hue)คือสีสดใสที่ยังไม่ได้ผ่านการผสมให้ความเข้มของสีเปลี่ยนไป เช่น สีเขียว สีแดง สีนํ้าเงิน สีเหลือง สีส้ม

ค่าสีอ่อน (Tint)คือสีที่ถูกผสมด้วยสีขาวหรือมีตัวละลายที่ทำให้สีอ่อนลง

ค่าสีแก่ (Shade)คือสีที่ถูกผสมด้วยสีดำและทำให้เข้มและแก่ขึ้น

ค่าสีคล้ำ (Tone)คือสีที่ผสมด้วยสีเทาให้ค่าของสีคล้ำลง

การใช้สีให้กลมกลืนและตัดกัน

สีกลมกลืนกัน (Harmony)ได้แก่ การใช้สีที่คล้ายๆ กันมารวมกลุ่มๆไว้ด้วยกันให้เหมาะสมกลมกลืน แต่ก็ต้องไม่ให้รู้สึกจืดชืด ไม่น่าสนใจ

สีตัดกัน (Contrast)ได้แก่การใช้สีให้รู้สึกตัดกันสดใส การใช้รวมกันควรคำนึงความเหมาะสมกลมกลืนกันที่จะไปกันได้ ไม่รู้สึกตัดกันรุนแรงจนดูน่าเกลียด

ความเชื่อของสีกับอัญมณี

สีกับอัญมณีเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเครื่องประดับมาก สีของอัญมณีนั้นสามารถสื่อความหมายได้หลากหลาย ตามความรู้สึก ความเชื่อ การเลือกใช้สีกับอัญมณี แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ดังนี้ (นิตยสาร ตั้งสีบุกุล, 2551, หน้า 15 - 138)

1. สีขาว เป็นสีที่หมายถึงความบริสุทธิ์ จัดอยู่ในกลุ่มของการปกป้อง สร้างสันติ ความสบาย ช่วยบรรเทาอารมณ์ตกใจหรือหวาดวิตก ส่งเสริมให้จิตใจสะอาดบริสุทธิ์ มีพลังทางความคิดและจิตใจ นอกจากนั้นยังหมายถึงความเยือกเย็น หรือ ปลีกวิเวก อัญมณีที่ใช้เครื่องประดับ ได้แก่ เพชรไข่มุก

ความเชื่อ เป็นอัญมณีแห่งความแข็งแกร่ง สมัยโบราณผู้ที่จะครอบครองเพชรได้จะต้องเป็นกษัตริย์หรือราชาเท่านั้น ชาวกรีกและชาวโรมันเชื่อว่าเป็นน้ำตาแห่งพระเจ้าไม่มีสิ่งใดทำลายได้ และเชื่อว่าเพชรจะป้องกันอันตรายทั้งปวงให้แก่ผู้สวมใส่ นักรบโบราณเชื่อว่าการนำเพชรติดตัวไปในสนามรบจะช่วยให้เอาชนะศัตรูได้ ที่สำคัญ เพชรเป็นตัวแทนเรื่องความรัก

2. สีแดง ให้ความรู้สึกตื่นเต้น แสดงจุดเด่นอันน่าสนใจ สะดุดตา มีลักษณะเร้าความสนใจตลอดเวลาที่พบเห็น แต่ถ้าใช้สีแดงมากเกินไป ความรู้สึกจะเปลี่ยนเป็นอึดอัด สีแดงเข้ากับสีม่วง สีน้ำตาล สีดำ สีทอง สีเขียวเข้ม แต่อย่างไรก็ตาม ย่อมขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้สีให้เหมาะสมด้วย สำหรับเครื่องประดับแล้ว สีแดงจะได้แก่ ทับทิม พลอยสีแดง โอปอล

ความเชื่อ อัญมณีแห่งพลังและอำนาจ ในตำนานกรีก กล่าวไว้ว่ากษัตริย์และนักรบโบราณจะประดับติดตัวไว้เพื่อให้เกิดชัยชนะในสงคราม ในศาสนาฮินดูกล่าวว่า ผู้ใดก็ตามที่ถวายทับทิมที่สวยงามไว้ดำเนินแด่องค์เทพกฤษณะ ภาพหน้าจะเกิดเป็นองค์จักรพรรดิ ส่วนชาวยิวมีความเชื่อว่า ทับทิมเป็นอัญมณี 1 ใน 12 ที่พระเจ้าสร้างขึ้นมาเพื่อประดับโลก

3. สีดำ มีลักษณะสงบเงียบ อับทึบ น่ากลัว สง่า ถ้าอยู่ในบริเวณกว้างๆ จะให้ความรู้สึกอ้างว้าง เงียบสงบมากกว่า อยู่ในบริเวณแคบๆ สำหรับเครื่องประดับที่เป็นสีดำ ได้แก่ นิล หินประเภทข้าวตอกพระร่วง หรือ หินอุกกาบาต เป็นต้น

ความเชื่อ สามารถปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยจากภยันตรายต่างๆ และคุ้มครองให้รอดพ้นจากอุบัติเหตุ หรือจากคนที่ไม่หวังดี และคนที่สุขภาพร่างกายอ่อนแอป่วยบ่อย จึงควรสวมใส่หรือพกติดตัวไว้ ก็จะทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง และนำพาโชคลาภมาสู่ผู้เป็นเจ้าของ

4. สีเขียว มีลักษณะเป็นสีให้ความรู้สึกเย็น ให้ความรู้สึกเป็นกลาง สบายตา สดชื่น เป็นสีที่เข้ากับสีเทา สีน้ำตาล เป็นสีที่ตรงกันข้ามกับสีแดง เครื่องประดับที่เป็นสีเขียว ได้แก่ หินสีเขียวที่เรียก เขียวสอง พลอยสีเขียว มรกต

ความเชื่อ อัญมณีแห่งความรุ่งเรืองและโชคลาภ ชาวเปอร์เซียเชื่อว่า มรกตเป็นอัญมณีที่สามารถช่วยปกป้องความชั่วร้ายให้กับผู้ที่เป็นเจ้าของ เทพวินัส เทพธิดาแห่งความรัก พระนางเชื่อว่ามรกตเป็นตัวแทนแห่งความรัก ทำให้คนรักมีความรักและซื่อสัตย์ต่อกัน และจากสีเขียวเย็นตาของมรกต ทำให้ถูกยกย่องเป็นว่าอัญมณีที่มีพลังในการรักษาดวงตา

5. สีน้ำเงิน เป็นสีโทนเย็น เมื่อมีความเข้มจัดจะให้ความรู้สึกเยือกเย็น สีสงบ เข้ากับ สีเขียวสีเหลือง สีน้ำตาล และกลมกลืนกับสีดำ เป็นสีที่อยู่ตรงข้ามกับสีแดง เครื่องประดับที่เป็นสีน้ำเงิน ได้แก่ หินสีน้ำเงิน พลอยหินสีน้ำเงินที่เรียกว่า ไพลิน น้ำเข้มเรียกว่าบลูโทปซ หินสีฟ้าเรียกว่า อะความารีน

ความเชื่อ ถูกยกย่องให้เป็นพลอยแห่งอำนาจและบารมี นับว่าเป็นหินที่มีราคาแพง ชาวยุโรปใช้เป็นแหวนหมั้นราคาแพงมาก ข้าราชการไทยสมัยก่อนจะนิยมสวมใส่เพื่อเสริมบารมีให้กับตนเอง ตามตำนานแถบยุโรป เชื่อว่าแซฟไฟร์มีพลังอำนาจในเรื่องการคุ้มครองชีวิตให้สงบสุข และสามารถป้องกันภัยร้ายต่างๆ

6. สีเหลือง เชื่อกันว่าแสดงออกถึงสามัญสำนึก สดใส ร่าเริง เบิกบาน เกิดพลังกระชุ่มกระชวย เป็นสัญลักษณ์แห่งความมั่งคั่ง พลอยสีเหลือง ได้แก่ บุษราคัม

ความเชื่อ อัญมณีแห่งความเป็นสิริมงคล ตัวแทนแห่งความจงรักภักดี และความซื่อสัตย์ กษัตริย์จีนโบราณใช้สีเหลืองเป็นสีประจำพระองค์ เพราะเชื่อว่าเป็นสีแห่งมงคลชีวิต

ประโยชน์ของใช้สีในการออกแบบ

1. ให้ความรู้สึกเรื่องขนาด ในการมองสีอ่อนจะทำให้มองวัตถุมีขนาดใหญ่กว่าสีเข้ม
2. น้ำหนักสีมีผลเกี่ยวกับน้ำหนักของวัตถุ สีอ่อนจะมองดูเบา สีเข้มจะทำให้มองดูมีน้ำหนัก
3. ความแข็งแรง เช่น สีแดง แสด เหลืองเข้ม สีทอง มักจะแสดงถึงความแข็งแรงมากกว่าสีเข้มกว่าหรือสีที่มีสีเทากว่า แต่สีปนบรอนซ์และสีน้ำเงินอมเทาจะทำให้ดูมีความรู้สึกเหมือนเหล็ก จึงเป็นสีที่เหมาะสมสำหรับแสดงถึงความแกร่ง
4. ความสะอาด สีขาวเมื่อถูกผสมให้ไปทางสีน้ำเงินมองดูจะรู้สึกสกปรกไม่บริสุทธิ์ส่วนมากมักจะแปลงสีขาวโดยการใส่สีเหลืองและสีแดง สีงาช้าง จัดว่าเป็นสีที่แสดงถึงความสะอาดและสุลักษณะ
5. ความภูมิฐาน สง่างาม ถ้าต้องการลักษณะนี้ไม่ควรใช้สีร้อนแรง นอกจากจะใช้ประกอบเป็นส่วนน้อย สีเทาเป็นสีที่แสดงความภูมิฐาน สง่างามได้ดีที่สุด ส่วนเฉดสีที่สามารถเลือกใช้ได้ก็คือ เทาอมน้ำเงิน เทาอมม่วง เทาอมเขียว และสีแดงคล้ำ

2. เครื่องประดับเงิน

2.1 ประวัติความเป็นมาของเครื่องประดับเงินสุโขทัย

ในอดีตเกษตรกรรมส่วนใหญ่ที่ ต.ท่าชัย อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย เมื่อว่างเว้นจากงานในไร่นาแล้ว ก็จะไปรับจ้างทำ "เครื่องเงิน" เพื่อเสริมรายได้ แต่ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา หลายครอบครัวได้หันมายึดการทำเครื่องเงินเป็นอาชีพหลัก พร้อมทั้งรวมตัวกันตั้ง "กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องเงินลายโบราณ เมืองศรีสัชนาลัย" ทำเครื่องประดับเงินรูปแบบต่างๆ จำหน่าย โดยเน้นลวดลายโบราณซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวศรีสัชนาลัย ทำให้ทุกวันนี้สมาชิกกลุ่มมีรายได้เฉลี่ยคนละ 3,000 บาทต่อเดือน

เมืองศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย มีชื่อเสียงด้านการทำทองโบราณมาแต่สมัยบรรพบุรุษ พอมาถึงยุคนี้เกษตรกรรมส่วนใหญ่ก็ใช้เวลาว่างจากการทำนาทำไร่มาเป็นลูกจ้างทำเครื่องประดับเงิน แต่เมื่อปี 2545 ได้รวมตัวกันตั้งกลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องเงินลายโบราณ เมืองศรีสัชนาลัย และได้รับการสนับสนุนจากสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสัชนาลัย ช่วยทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็งมากขึ้น

สำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องเงินลายโบราณ เมืองศรีสัชนาลัยนั้น มีจุดเด่นที่ลวดลายเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวเขียนแบบได้ยาก อาทิ ลายกนก ลายเครือวัลย์ เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มยังประยุกต์ลวดลายมาจากลายของวัตถุโบราณ เช่น เส้า กำแพง ปูนปั้น และจะไม่ใช้วิธีการหล่อเงิน แต่จะนำเม็ดเงินมารีดเป็นเส้นเล็กๆ และถักร้อยเป็นลวดลายเงินของสุโขทัยที่มีความบริสุทธิ์ของเนื้อเงินสูงกว่าที่อื่น คือมีความบริสุทธิ์ถึง 98% สำหรับสินค้าที่ขายดีได้แก่ แหวน กำไล สร้อยคอ และต่างหู ซึ่งนอกจากการจำหน่ายที่ศูนย์จำหน่ายสินค้าสหกรณ์ใน จ.สุโขทัย แล้ว ยังออกร้านตามงานสำคัญๆ และมีลูกค้ามาซื้อไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยเฉพาะมาเลเซียและสิงคโปร์นิยมกันมาก ซึ่งทุกวันนี้สมาชิกกว่า 30 คน มีรายได้คนละ 3,000 บาทต่อเดือน เพราะมีใบสั่งซื้อเข้ามาไม่ขาด และในปีหน้าตั้งเป้าว่า สมาชิกจะต้องมีรายได้ตกเดือนละ 5,000 บาทต่อคน

งานถักทอเครื่องเงินลายโบราณ เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน ประณีตและงดงาม เป็นสิ่งบ่งบอกถึงความเป็นศิลปะอันงดงามของงานหัตถกรรมมาแต่ครั้งโบราณกาลนานนับหลายร้อยปี ที่ผู้คนในยุคคนศรีสัชนาลัยในอดีตได้สร้างสรรค์ผลงานอันวิจิตรไว้ และเรามีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนช่วยสืบทอดเจตนารมณ์และผลงานของบรรพชนชาวศรีสัชนาลัยไว้ให้คงอยู่สืบต่อไป

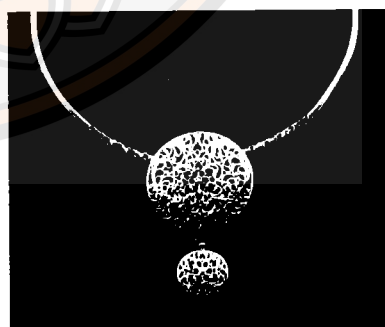
2.2 ประเภทของเครื่องประดับเงินสุโขทัย

สร้อยคอ

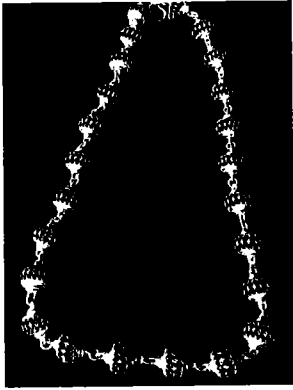
สร้อยคอส่วนใหญ่จะมีจี้หรืออุบะส่วนใหญ่จะเป็นรูปดอกไม้ กล้วย ลงยาแล้วแต่แบบ

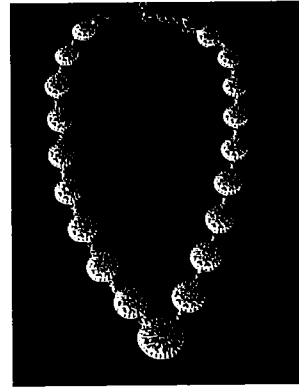
ภาพที่ 2.1 ซ้าย สร้อยคอลายดอกไม้

ภาพที่ 2.2 ขวา ใช้คห้อยจี้กล้วย ลงยาฟ้า

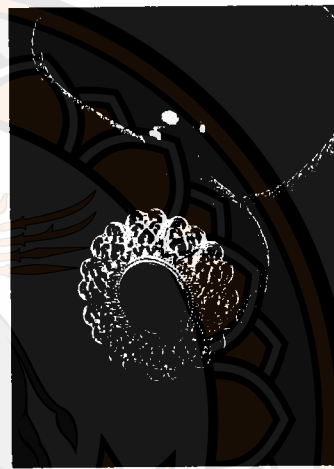
ภาพที่ 2.3 ชาย สร้อยประจำ 3 สายไขปลา

ภาพที่ 2.4 ขวาสร้อยคอลายเม็ดกระดุม

ภาพที่ 2.5 ชาย สร้อยคอทร ลายของพลู

ภาพที่ 2.6 ขวา สร้อยคอพลอย

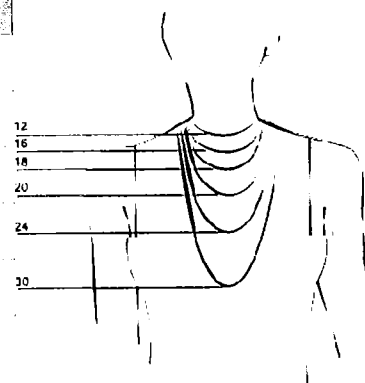

ภาพที่ 2.7 ชาย สร้อยดอกไม้

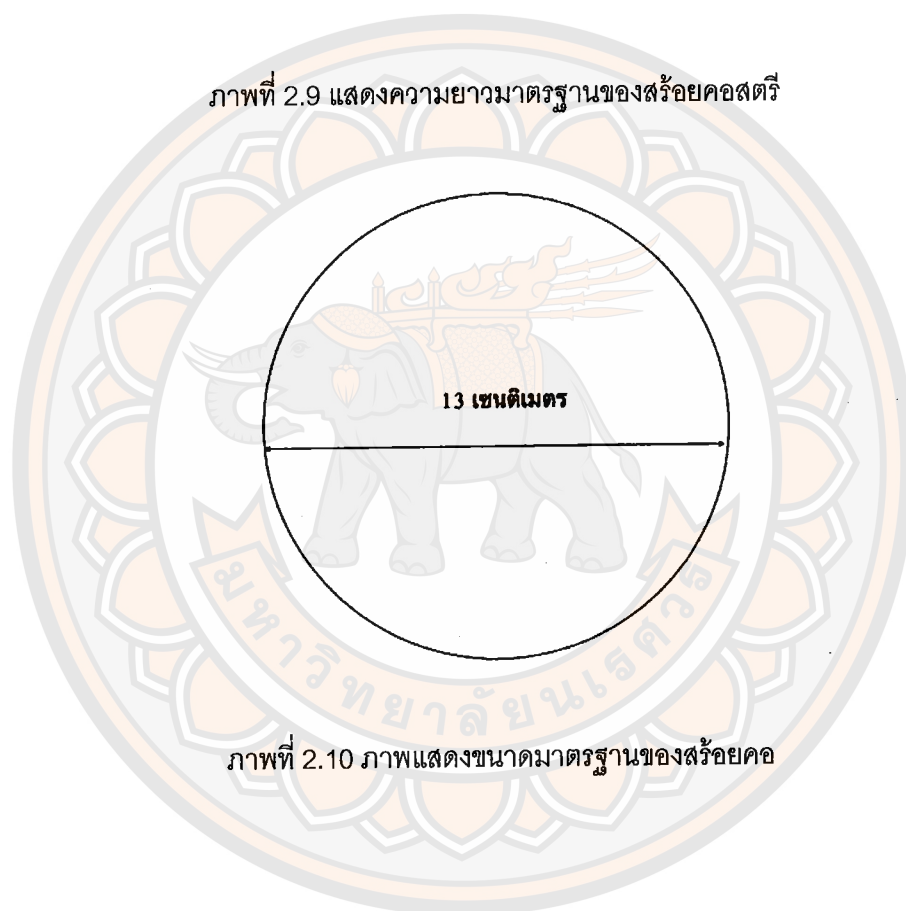

ภาพที่ 2.8 ขวา สร้อยคอจี้เงินลงยา

ประเภท	ขนาด
Choker	16 to 18 inches
Collar	14 to 17 inches
Princess	17 to 19 inches
Matinee	20 to 25 inches
Opera	26 to 36 inches
Rope	37 inches or longer

ภาพที่ 2.9 แสดงความยาวมาตรฐานของสร้อยคอสตรี

ภาพที่ 2.10 ภาพแสดงขนาดมาตรฐานของสร้อยคอ

ต่างหู

แบ่งออกเป็น 2 ประเภท แบบติดหู แบบห้อย

ภาพที่ 2.11 ต่างหูแบบต่างๆ

ตำแหน่งของแบบต่างหูที่เราจะวาด

ภาพที่ 2.12 แสดงตำแหน่งมาตรฐานของต่างหู

ข้อมือและกำไล

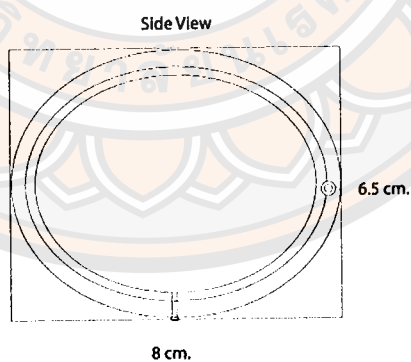
สร้อยข้อมือแบ่งออกเป็น 4 ประเภท แบบกำไลเดี่ยว แบบกำไลชุด สร้อยข้อมือแบบมีจี้ห้อย สร้อยข้อมือแบบไม่มีจี้ห้อย

ภาพที่ 2.13 กำไลและข้อมือรูปแบบต่างๆ

ตารางที่ 2.1 แสดงขนาดสร้อยข้อมือ

วัย	ขนาด (นิ้ว)
ทารกแรกเกิด	4 นิ้ว
3-6 เดือน	4.5 นิ้ว
7-12 เดือน	4.75 นิ้ว
12-24 เดือน	5 นิ้ว
2 ปี	5.25 นิ้ว
3 ปี	5.5 นิ้ว
4-5ปี	5.75 นิ้ว
6-7 ปี	6 นิ้ว
8-9 ปี	6.25 นิ้ว
10-11 ปี	6.5 นิ้ว
12-13ปี	6.75 นิ้ว
14-มากกว่า	7 นิ้ว
Petite ผู้ใหญ่	7 นิ้ว
เฉลี่ยผู้ใหญ่	7.5 นิ้ว
ผู้ใหญ่ขนาดใหญ่	8 นิ้ว
ผู้ใหญ่ขนาดพิเศษ	8.5 นิ้ว

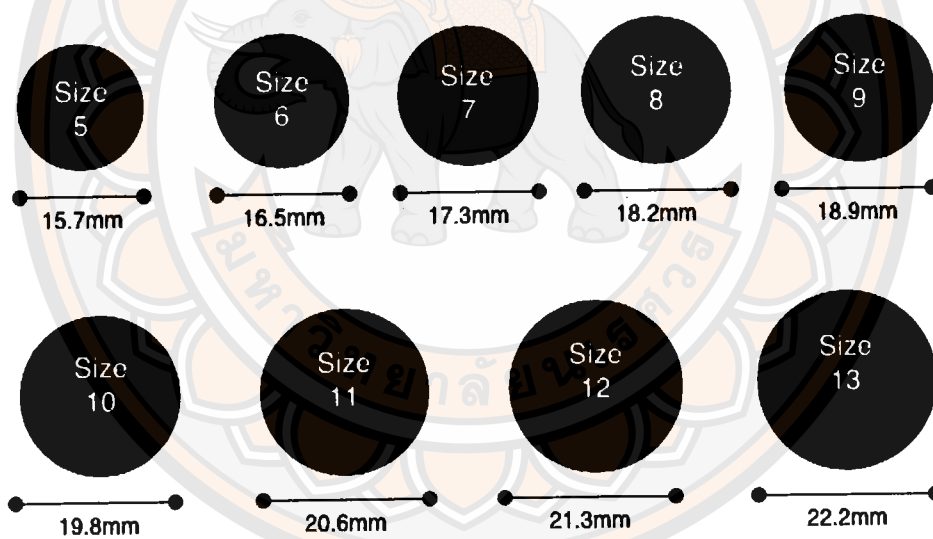
ภาพที่ 2.14 มาตรฐานของกำไล

แหวน

แบ่งออกเป็น 3 ประเภท แบบจุด แบบลงยา แบบมีจี้ห้อย

ภาพที่ 2.15 แหวนในรูปแบบต่างๆ

ภาพที่ 2.16 แสดงมาตรฐานแหวน

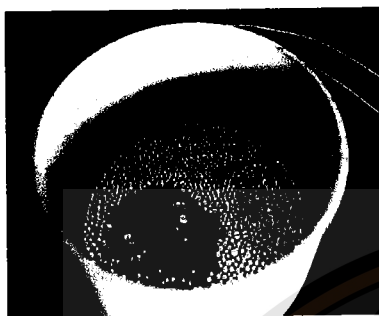

ภาพที่ 2.17 มาตรฐานวัดขนาดแหวน

2.3 ข้อมูลด้านการขึ้นรูป เครื่องมือ และเครื่องจักร

กระบวนการผลิตขึ้นรูป เครื่องมือ และเครื่องจักร

วัตถุดิบและอุปกรณ์

ภาพที่ 2.18 ทราย เม็ดเงิน

ภาพที่ 2.19 ขวา แป้นดึงเงิน

ภาพที่ 2.20 ทราย เบ้าหลอม

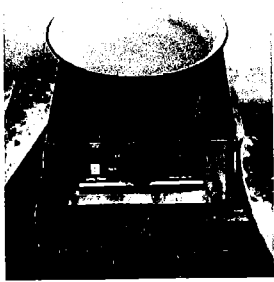
ภาพที่ 2.21 ขวา รางเท

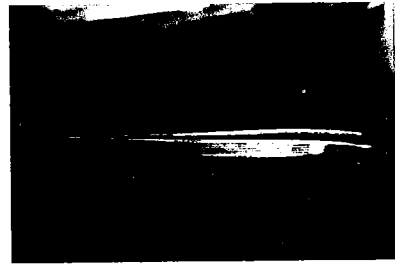
ภาพที่ 2.22 ทราย เครื่องรีด

ภาพที่ 2.23 ขวา ชาติตะ (ที่เหยียบไฟ) และ น้ำมันเบนซิน

ภาพที่ 2.23 ช้าย เต้าแก๊ส และ ช่างต้ม

ภาพที่ 2.24 ชาว เหนบแต่งลาย

ภาพที่ 2.25 ช้าย คีมตัดลาย

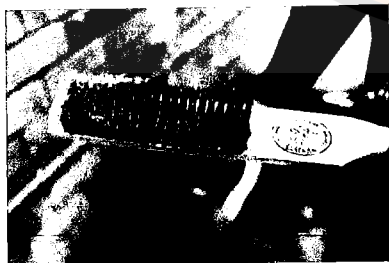
ภาพที่ 2.26 ชาว สว่างไฟฟ้า

ภาพที่ 2.27 ช้าย เป็งแซ (น้ำประสานทอง)

ภาพที่ 2.28 ชาว น้ำยาขัดเงิน

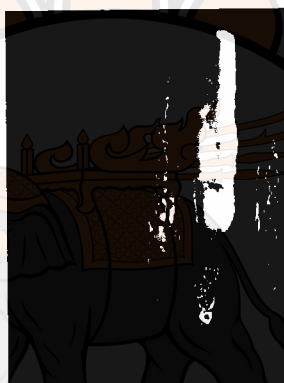
ภาพที่ 2.29 ช้าย แปลงทองเหลือง

2.4 ข้อมูลด้านการผลิตเครื่องประดับเงินสุโขทัย

กระบวนการผลิต

ภาพที่ 2.30 1.เม้ดเงินมาใส่ลงในเบ้าหลอมแล้วใช้หัวพ่นไฟเป่าเม้ดจนหลอมละลายเป็นเนื้อเดียวกัน

ภาพที่ 2.31 2.จากนั้นนำเนื้อเงินที่หลอมละลายจนเป็นเนื้อเดียวกันแล้ว มาเทลงบนรางเท เมื่อทิ้งให้เย็นตัว
จะได้แท่งเงินออกมา

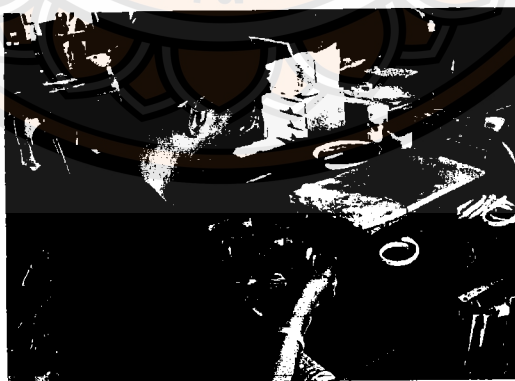
ภาพที่ 2.32 3.นำแท่งเงินที่ได้มารีดให้เป็นแท่งที่มีขนาดเล็กลงแต่มีความยาวเพิ่มขึ้น โดยใช้เครื่องรีดที่ใช่
แรงงานคนในการทำงาน

ภาพที่ 2.33 4. นำแท่งเงินที่ผ่านการรีดลดขนาดลงแล้ว มารีดให้เป็นเส้นลวดเล็กๆตามขนาดที่ผู้ผลิตต้องการ โดยนำแท่งเงินจากข้อ3 มาทำการสอดรูที่อยู่บนแป้นดิงเงิน ซึ่งแต่ละรูจะมีขนาดที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับความต้องการ แล้วทำการดิงเส้นลวดที่สอดรูออกมาโดยใช้แรงงานคน ดิงไปเรื่อยๆจนกว่าจะได้ขนาดที่ต้องการ

ภาพที่ 2.34 5. นำเส้นลวดที่ได้มาทำการบิดเกลียวละเอียด โดยใช้สว่านไฟฟ้าหรือสว่านมือก็ได้

ภาพที่ 2.35 6. นำเกลียวที่ได้มาตัดให้ได้ความยาวที่ต้องการ แล้วตัดให้เป็นลวดลาย

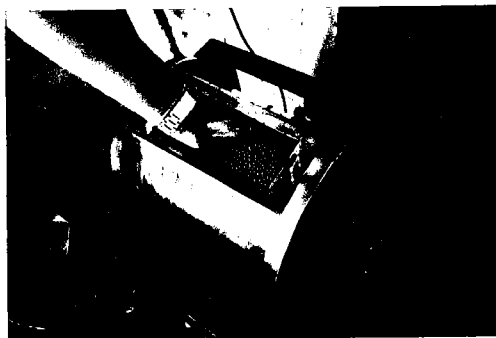
ภาพที่ 2.36 7.นำลวดลายมาติดลงบนชิ้นงานโดยใช้น้ำประสานทองและความร้อน

ภาพที่ 2.37 8.นำมาต้มพร้อมตรวจดูความเรียบร้อยของชิ้นงาน

ภาพที่ 2.38 9.นำชิ้นงานที่ผ่านการทำความสะอาดแล้วมาลงยา โดยใช้สีลงยามีลักษณะเป็นก้อนเล็กๆ มาบดผสมกับน้ำ แล้วป้ายเนื้อตรงบริเวณที่เราต้องการ หลังจากนั้นใช้ไฟเผาเพื่อให้เนื้อสีละลายติดเครื่องเงิน

ภาพที่ 2.39 10.นำมาต้มและขัดด้วยมือให้สะอาดพร้อมตรวจดูความเรียบร้อยของชิ้นงาน

3. ศิลปะร่วมสมัย

ศิลปะร่วมสมัย หมายถึง การนำแนวคิดของลัทธิศิลปะสมัยเก่ากลับมาใช้ใหม่ โดยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่องราวหรือลวดลายบางส่วนให้มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ แต่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์ของลักษณะแนวความคิด รูปร่างรูปทรง ขั้นตอน หรือ วิธีการสร้างงานศิลปะตามยุคสมัยหรือลัทธิเดิม ดังเช่น การนำลวดลายหรือลวดลายจากศิลปะโรโคโคมาดัดแปลงใช้เป็นลวดลายกระดาษ ลายผ้า ฯลฯ การวาดภาพวิวทิวทัศน์กรุงเทพฯ ยามเย็นโดยใช้การแต้มสีเหมือนศิลปะลัทธิอิมเพรสชันนิสม์ เป็นต้น

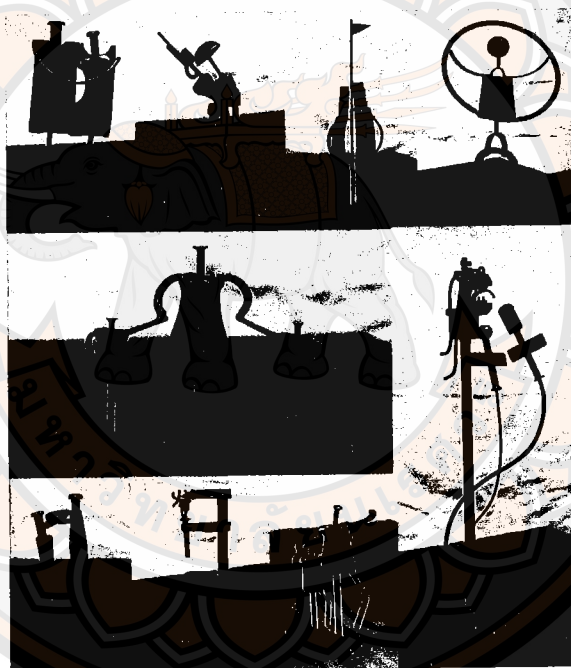
ศิลปะร่วมสมัยเป็นปรากฏการณ์ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ และโลกหลังสมัยใหม่ ที่โลกตะวันตก เริ่มหันมาพยายาม เข้าใจความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภูมิภาคอื่น ในขณะที่เดียวกับที่ภูมิภาคอื่น ๆ นอกวัฒนธรรมตะวันตก ก็พยายามที่จะทำความเข้าใจเข้าใจตนเองใน หลากหลายทิศทางที่แตกต่างจาก กระบวนทัศน์แบบตะวันตก ซึ่งทำให้ความ "ร่วมสมัย" กลายเป็นวิธีการมองโลก ที่แสดงให้เห็นถึง ความเข้าใจถึงสภาวะของความหลากหลายที่ดำรงอยู่ "ร่วม" กัน วิธีคิดดังกล่าวทำให้การดำรงอยู่ของมนุษย์ ภายใต "ความแตกต่าง" ดูจะเป็นไปได้มากขึ้น ในขณะที่ศิลปะนอกจาก จะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสดง ความแตกต่างแล้ว ก็ยังเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการแสวงหาจุดร่วมทางสังคมวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น เป็น เครื่องมือในการแสวงหาจุดร่วมของประชาคมอาเซียน คำถามคือเราจะเข้าใจการ เปลี่ยนแปลง ไปของ ศิลปะภายใต้อิทธิพลของสังคมวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มี ความเฉพาะซับซ้อนได้อย่างไร ใน เมื่อศิลปะ นั้นไม่ได้ดำรงอยู่ในโลกอย่างโดดเดี่ยว แต่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในประวัติศาสตร์ การดำรงอยู่ ของ มนุษย์ และทำหน้าที่เสนอ คำถามให้กับสภาวะ "ปัจจุบัน" ของสังคมวัฒนธรรมที่ผลงานศิลปะดำรงอยู่ ใน ภูมิภาคที่การซ้อนทับทางประวัติศาสตร์ ความทรงจำ และ อุดมการณ์รัฐชาติ นั้นทั้งซับซ้อนและขัดแย้ง ศิลปะเคยมีบทบาทเช่นไร หรือ "น่าจะ" มีบทบาทเช่นไร ดูจะเป็นคำถามสำคัญของนักประวัติศาสตร์ศิลปะ

การบรรยายวิชานี้จึงไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่พัฒนาการทางรูปแบบ ศิลปะของศิลปะร่วมสมัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่รวมไปถึงกระบวนการที่ศิลปะมีปฏิสัมพันธ์กับสังคม และการที่ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ให้อิทธิพลกับศิลปะ รวมถึงความเป็นไปได้ที่ศิลปะจะมีส่วนร่วมในการวิพากษ์สังคม จากในบริบทของชุมชน ราชชาติจนถึงระดับภูมิภาค

วิชา: ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย วิชาศุภวิชานนท์ และ หอศิลป์บ้านจิมมทอมป์สัน

นอรา เทย์เลอร์ "การสันคลอนกลุ่มผู้มันในอำนาจ: การวิจัยศิลปะร่วมสมัยในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้" พลังการวิจารณ์ทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: มิ่งมิตร, 2547. 605-609.

3.1 ผลงานประติมากรรมและจิตรกรรมสมัยศิลปะร่วมสมัย

ภาพที่ 2.40 ประติมากรรมร่วมสมัยของอาจารย์ไสยาสน์ เสมาเงิน

3.2 จิตรกรรมร่วมสมัย "Reflections" ผลงานของ นเรศ ยะมะหาร

ภาพที่ 2.41 จิตรกรรมร่วมสมัยผลงานของ นเรศ ยะมะหาร

ได้แรงบันดาลใจจากธรรมชาติของแสงเงาที่ปรากฏขึ้นจากแสงสะท้อนที่ส่องมากระทบกับสิ่งของ ทำให้เกิดสีสันอันสดใสหรือมัวหมองได้เป็นบางครั้ง และอาจเปลี่ยนรูปทรงได้ตลอดเวลา

4. ศิลปะสุโขทัย

สมัยสุโขทัย (เกิดขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 18-20)

เป็นศิลปกรรมที่งดงามมากและจัดเป็นยุคสูงสุดในด้านคุณค่าความงามของศิลปะไทย ศิลปะสมัยสุโขทัยนี้ประกอบด้วยงานศิลปกรรมทางศิลปะตั้งแต่ยุคขอม ลพบุรี ผสมผสานศิลปะแบบลังกาและศรีวิชัยทางใต้ของไทยมาเป็นศิลปะสุโขทัยโดยแท้ อันเกิดจากความเชื่อถือศรัทธาในพระพุทธศาสนา

4.1 สถาปัตยกรรมสุโขทัย

เป็นแบบอย่างที่มีแบบแผนชัดเจนและได้มีการสร้างสรรค์รูปแบบให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ที่เห็นชัดเจนเป็นสุโขทัยแท้ คือ ทรงดอกบัวตูมหรือเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดมหาธาตุ จังหวัดสุโขทัย

4.2 ประติมากรรมสุโขทัย

พระพุทธรูปมีรูปร่างลักษณะที่งดงาม ทรวดทรงกิริยาท่าทางอ่อนช้อยมีเครื่องประดับตกแต่งด้วยชฎาที่งดงาม ซึ่งแตกต่างจากยุคสมัยอื่นๆ อย่างชัดเจน โดยเฉพาะประเทศจะมีวัดมีเปลวเป็นเอกลักษณ์

4.3 จิตรกรรมสุโขทัย

พบภาพจำลองเป็นลายเส้นบนแผ่นหินชนวนที่วัดศรีชุม จังหวัดสุโขทัย และภาพเขียนสีแบบเอกรงค์ กลุ่มตำ-แดง ที่วัดเจติยเจ็ดแถว อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

4.4 พระพิมพ์สุโขทัย

สมัยสุโขทัย อยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 19-20 อาณาจักรสุโขทัยเป็นอาณาจักรที่อยู่ทางภาคกลางตอนบนหรือภาคเหนือตอนล่าง มีศูนย์กลางอยู่ที่ เมืองสุโขทัย หากพิจารณาดูประวัติศาสตร์ของอาณาจักรสุโขทัย โดยภาพรวมแล้วจะพบว่าอาณาจักรสุโขทัย เป็นอาณาจักรที่สงบร่มเย็น ประชาชนกินดีอยู่ดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดี อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ถึงแม้ว่าในช่วงต้นสมัย ซึ่งเป็นช่วงที่กอบกู้เอกราชจากข่าศึก เป็นช่วงหัวเรี่ยวหัวต้อ จะมีการสงครามมาเกี่ยวข้องอยู่บ่อยครั้ง แต่พอมาถึงสมัยของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชแล้วบ้านเมืองอยู่ในภาวะสันติสุข เนื่องจากพระองค์ทรงตั้งน้ำร่วมสาบานเป็นพระ

สหายนกับพระเจ้าเม็งรายกษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านนา พระยาจำเมือง กษัตริย์แห่งอาณาจักรพะเยา ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างเต็มที่ จนมาถึง สมัยของพระธรรมราชาที่ 1 หรือที่รู้จักกันดีว่า พระเจ้าลิไท ทรงมีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มาก ถึงกับทรงออกผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา ทรงเล่าเรียนศึกษาหลักธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนแตกฉาน

และได้ทรงนิพนธ์หนังสือเล่มหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นวิทยานิพนธ์เล่มแรกในเมืองไทยเลยก็ว่าได้หนังสือเล่มนี้มีชื่อว่า เถภูมิกถาหรือไตรภูมิพระร่วงนั่นเอง

จะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี และบ้านเมืองไม่ค่อยมีการสงครามมากนักบ้านเมืองสงบร่มเย็นเป็นสุข จึงทำให้สกุลช่างสุโขทัยมีเวลาถ่ายทอดอุดมคติ ผ่านทางการสร้างพระพุทธรูปได้อย่างเต็มที่ สร้างสรรค์งานด้วยจิตวิญญาณ ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างแรงกล้าจึงทำให้พระพุทธรูปสมัยนี้มีลักษณะเฉพาะตัวมีความวิจิตรงดงามมาก พระพุทธรูปในสมัยนี้เป็นที่ยกย่องทั่วไปว่า เป็นพระพุทธรูปที่สวยงามมากที่สุดในประเทศไทย เช่น พระพุทธชินราช พระพุทธรูปปางมารวิชัย ประดิษฐานอยู่ที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น

นักโบราณคดีได้ทำการแบ่งแยกพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยออกเป็น 5 หมวด ตามลักษณะที่ค้นพบ ดังนี้คือ

1. หมวดใหญ่ มีลักษณะที่สำคัญที่ปรากฏพอประมวลได้คือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระรัศมีเป็นแบบเปลวเพลิง ขมวดพระเกศาเล็กแหลม พระขนงโค้ง บางครั้งเป็นจุดแหลมกลางพระนลาฏ พระนาสิกงุ้ม ไม่มีไรพระศก พระโอษฐ์บางเล็ก มีปลายนิ้วพระหัตถ์ทั้ง 4 ไม่เสมอกัน พระหนุเป็นปมมีเปลวชายฉิวยาวถึงพระนาภีทำเป็นลายเขี้ยวตะขาบ มีรอยขีดบนพระศอ ไหว่งาย งามสง่า ฐานเป็นหน้ากระดานเรียบไม่มีบัวรองรับ มักนั่งขัดสมาธิราบ

2. หมวดกำแพงเพชร มีลักษณะโดยทั่วไปเหมือนในหมวดใหญ่ แต่มีลักษณะของวงพระพักตร์ตอนบนจะกว้างกว่าตอนล่างมากอย่างสังเกตเห็นได้ชัด พบที่จังหวัดกำแพงเพชร

3. หมวดพระพุทธชินราช มีลักษณะที่สำคัญที่ปรากฏพอประมวลได้คือ พระพักตร์รูปไข่ มีเปลวบนยอดพระเกตุค่อนข้างสูงกว่าหมวดใหญ่มาก พระพักตร์ค่อนข้างกลม นิ้วพระหัตถ์ทั้ง 4 ยาวเสมอกัน บางครั้งมีฐานบัวรองรับ

4. หมวดพิชณโลกชั้นหลัง มีลักษณะทรวดทรงยาว ดูไม่มีชีวิตจิตใจ จีวรมีลักษณะแข็ง ชายจีวรมักทำเป็นร่อง ๆ เหมือนกับหมวดม้วนของชายผ้า ส่วนใหญ่มักทำเป็นพระยืนสร้างขึ้นหลังจากที่สุโขทัยตกเป็นเมืองขึ้นของอยุธยาแล้ว

5. หมวดเบ็ดเตล็ดหรือหมวดวัดตะกวน หมวดนี้มีลักษณะเป็นแบบผสมคือ การผสมระหว่างศิลปะแบบเชียงแสน แบบลังกา และแบบสุโขทัยเข้าด้วยกัน มีลักษณะที่สำคัญที่ปรากฏพอประมวลได้คือ พระพักตร์กลม มีรัศมีแบบลังกา บางองค์มีชายผ้าสังฆาฏิสั้น พระนลาฏแคบ

จากลักษณะของพระพุทธรูปดังกล่าวข้างต้นสามารถประมวลสรุปเป็นลักษณะที่สำคัญ โดยภาพรวมดังนี้คือ พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระเกตุมาลาเป็นเปลวรัศมี หมวดพระเกศาเล็กเป็นวงกันหอย พระกรรณยาว พระขนงโค้ง พระหูเป็นปม พระนาสิกงุ้ม พระโอษฐ์เล็กและบาง พระโอษฐ์อมยิ้ม พระอังสาใหญ่ ชายจีวรยาวลงมาถึงพระนาภี ปลายเป็นเขี้ยวตะขาบ เปลือกพระเนตรรอบอุมมีลักษณะดุจกลีบบัว ไม่มีไรพระศก ขอบทำปางมารวิชัย ประทับนั่งขัดสมาธิราบ และยังพบพระพุทธรูปปางลีลาอีกด้วย

พระพุทธรูปในสมัยสุโขทัย ถือได้ว่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวถึงแม้ว่าจะมีการผสมผสานกันจากศิลปะหลายแหล่ง แต่ก็สามารถนำมาประยุกต์เป็นศิลปะแบบสุโขทัยอันมีความสวยงามงดงาม อ่อนช้อย เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในที่สุด และพระพุทธรูปในสมัยนี้ก็ยังเป็นแม่แบบของการสร้างพระพุทธรูปในสมัยต่อมาอีกด้วย

4.5 สังคโลกสุโขทัย

สังคโลก เป็นเครื่องปั้นดินเผาคุณภาพดี มีการเคลือบผิวและตกแต่งลวดลายงดงาม เผาด้วยความร้อนสูงมากประมาณ 1,150-1,280 องศาเซลเซียส เตาเผาและเทคนิคการเผาได้รับการพัฒนามาเป็นเวลานานนับร้อยปี ตั้งแต่สมัยต้นกรุงสุโขทัยจนปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา ดังที่มีเตาเผาปรากฏอยู่ที่อำเภอเมือง และอำเภอศรีสัชชนาลัย จังหวัดสุโขทัย และริมแม่น้ำน้อย อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

รูปแบบของสังคโลกมีหลากหลายอันเนื่องมาจากเทคนิคการตกแต่งทั้งการเคลือบและลวดลาย

ต่าง ๆ กัน ดังนี้

- เครื่องปั้นดินเผาเนื้อแกร่งไม่เคลือบ แต่ประดับลวดลายด้วยการใช้แม่พิมพ์กดลวดลายประทับ เช่น ลายก้านขด หรือลายเรขาคณิต นอกจากนี้ก็มีการประดับด้วยวิธีการปั้นดิน แล้วแปะติดเข้ากับ ภาชนะก่อนเข้าเตาเผา เข้าใจว่าเป็นแบบดั้งเดิมที่มีมาก่อนและทำสืบต่อมาในระยะหลังด้วย
- เครื่องถ้วยเคลือบสีน้ำตาลเข้มเป็นการเคลือบสีพื้นสีเดียว ลักษณะรูปแบบและสีน้ำตาลคล้าย กับเครื่องถ้วยลพบุรีประเภทเคลือบสีน้ำตาล
- เครื่องถ้วยเคลือบขาวที่เขียนลวดลายได้เคลือบสีน้ำตาล มีลักษณะคล้ายเครื่องถ้วยเงินจากเตาสือ ใจ้ว กับเครื่องถ้วยอันหนานของเวียดนาม
- เครื่องถ้วยเคลือบขาวที่เขียนลวดลายบนเคลือบสีน้ำตาลทอง
- เครื่องถ้วยเนื้อดินแกร่งกึ่งสโตนแวร์ไม่เคลือบแต่ชุบน้ำดิน แล้วเขียนลวดลายด้วยสีแดง
- เครื่องถ้วยเคลือบสีเขียวไขกา หรือเซลาดอน (celadon) ตกแต่งลวดลายด้วยการขีดและขูดลายใน เนื้อดิน แล้วเคลือบทับ ประเภทนี้คล้ายคลึงกับเครื่องถ้วยเงินจากเตาหลงฉวน สมัยราชวงศ์ซ้อง ตอนปลายถึงราชวงศ์หยวน ประมาณพุทธศตวรรษที่ 19-20
- เครื่องถ้วยดินเผา หรือตากให้แห้งแล้วนำสลิปน้ำดินขาวทาทัບอย่างหนา ๆ สลักลายเบา แล้วจึง นำเข้าเตาเผา

การผลิตเครื่องสังคโลกในช่วงแรก ราวพุทธศตวรรษที่ 18 เพื่อประโยชน์ใช้สอย และค้าขายใน ชุมชนและหัวเมืองใกล้เคียง ต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 19 ชาวศรีสัตนาแลยสามารถสร้างเตาที่ใช้เผา เครื่องสังคโลกคุณภาพดี และดำเนินการผลิตจนสามารถส่งออกขายอย่างแพร่หลายในตลาดต่าง แคนได้ในพุทธศตวรรษที่ 20-22 ราวพุทธศตวรรษที่ 21 มีการค้นพบคำคำหนึ่งในบ้านทีกของชาว ญี่ปุ่น คือคำว่า ซันโกโรกุ (sunkoroku) เข้าใจว่าเป็นคำที่คนญี่ปุ่นพยายามออกเสียงโดยหมายถึง สวรรคโลก (แหล่งหรือเตาเผาที่เมืองศรีสัตนาแลย เดิมเรียก สวรรคโลก) ต่อมาจึงเพี้ยนเป็นคำว่า สังคโลก โดยคนสยามอีกทีหนึ่ง เครื่องสังคโลกตามเหตุผลนี้จึงหมายถึง เครื่องปั้นดินเผาทุกชนิดที่ ผลิตในแคว้นสุโขทัย กลุ่มผู้ซื้อไม่ว่าในประเทศญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซียและประเทศอื่น ๆ ต่างก็ รู้จักกันในชื่อนี้ทั้งสิ้น

เครื่องถ้วยจากแหล่งเตาศรีสัตนาแลย เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเครื่องสังคโลกที่สำคัญ พบเตา จำนวนมากตั้งเรียงรายอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำยม สนวนมากเป็น "เตาประทุน" หรือเตาชนิด ระบายความร้อนผ่านในแนวนอน กลุ่มเตาที่สำคัญสองกลุ่มคือ กลุ่มเตาบ้านเกาะน้อย และกลุ่ม เตาบ้านป่ายาง ในพุทธศตวรรษที่ 20 เครื่องสังคโลกศรีสัตนาแลยเป็นสินค้าเศรษฐกิจที่แพร่หลาย

และเป็นที่ยอมรับของท้องตลาด การผลิตสังคโลกในบริเวณศรีสัชชนาลัยดำเนินกิจการในลักษณะอุตสาหกรรม โดยมีอาณาจักรอยุธยาซึ่งมีอิทธิพลด้านการเมืองเหนือสุโขทัยและศรีสัชชนาลัยดำเนินธุรกิจในฐานะรัฐที่เป็นพ่อค้าคนกลางนำใส่เรือสำเภาก่อออกไปขายตามเมืองท่าทั้งในประเทศและนอกประเทศ บันทึกการส่งสินค้าของพ่อค้าฝรั่งชาติต่าง ๆ ที่เข้ามาติดต่อค้าขายในกรุงศรีอยุธยา ในช่วงกลางพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นหลักฐานยืนยันได้ว่า เครื่องสังคโลกศรีสัชชนาลัยยังคงเป็นสินค้าที่ยังเป็นที่นิยมอยู่ โดยเห็นได้จากจดหมายเกี่ยวกับการค้าของบริษัทอินเดียตะวันออกของฮอลันดาในปีพุทธศักราช 2157 กล่าวถึงความต้องการซื้อเครื่องถ้วยชามสังคโลกของพ่อค้าฮอลันดา และกล่าวถึงความนิยมของชาวญี่ปุ่นว่า ต้องการเครื่องสังคโลกของไทย

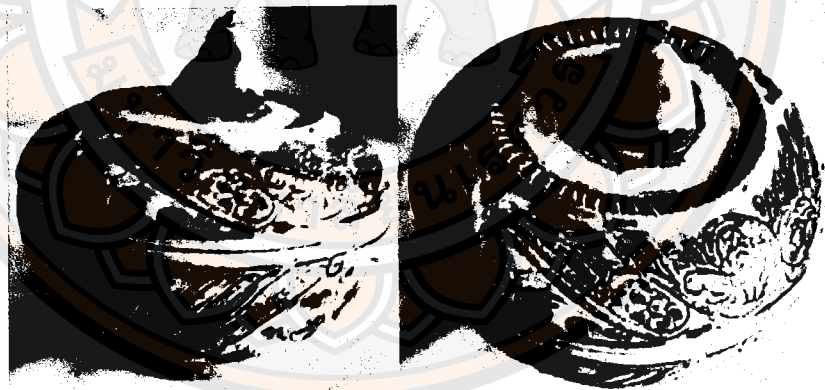
สังคโลกหยุดการผลิตไประยะหนึ่ง จนกระทั่งปลายศตวรรษ 1960 ได้มีการฟื้นฟูสังคโลกครั้งใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแถบล้านนาที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำปาง ปัจจุบันมีเครื่องสังคโลกสมัยใหม่ที่รู้จักกันในนาม ศิลาดล ชามตราไก่ ในรูปของภาชนะแบบต่าง ๆ

เครื่องสังคโลกของสุโขทัยนับวันจะหายากยิ่งขึ้น ราคาบางชิ้นซื้อขายกันนับสิบล้านบาท และมีแนวโน้มว่าไปอยู่ในต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย ผู้ที่มีส่วนสืบสานการทำเครื่องสังคโลกแบบโบราณ คือ คุณสมเดช พ่วงแผน คุณลุงแพ่ง พรหมเพชร และคุณสุเทพ พรหมเพชร ประมาณ พ.ศ. 2520 คุณสมเดช พ่วงแผนและพี่ชายคือ คุณประจวบ พ่วงแผน ได้ศึกษาเรื่องดิน น้ำเคลือบ การเผา จนมีความรู้และสามารถทำเครื่องสังคโลกได้ และได้สร้างพิพิธภัณฑ์เปิดชื่อ อาณาจักรพ่อกู สังคโลก จัดแสดงเครื่องสังคโลกโบราณที่สะสมไว้ให้ผู้สนใจเข้าชม พร้อมทั้งผลิตเครื่องสังคโลกเลียนแบบโบราณ เครื่องสังคโลกรูปแบบใหม่ ๆ ที่ใช้เป็นของที่ระลึก ของตกแต่งบ้าน ฯลฯ ผลงานใน อาณาจักรพ่อกู สังคโลก มีสังคโลกจำลองมากมาย สิ่งที่คุณสมเดชภาคภูมิใจมากก็เพราะงานที่ผลิตออกไปทุกชิ้นถือว่าเป็นงานศิลปะมีชิ้นเดียวไม่ซ้ำกัน ขณะที่คุณลุงแพ่ง พรหมเพชรและบุตรชายคือ คุณสุเทพ พรหมเพชร ชาวบ้านอำเภอศรีสัชชนาลัยก็ได้ริเริ่มทำสังคโลกเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยทำเครื่องสังคโลกแบบโบราณเช่นกัน ทั้งยังออกแบบผลิตเครื่องสังคโลกเป็น ถ้วยชาม ของที่ระลึกที่สวยงามและทรงคุณค่ายิ่ง เครื่องสังคโลกแบบของโบราณของคุณลุงแพ่งมีความงดงามประณีตมาก ในการประกวดเครื่องสังคโลกซึ่งมหาวิทยาลัยศิลปากรจัดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 ผลงานของคุณลุงแพ่งได้รับรางวัลดีเด่นและได้นำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ปัจจุบันคุณสุเทพ พรหมเพชรและครอบครัวเป็นผู้สืบทอดการทำเครื่องสังคโลกต่อมาจนถึงปัจจุบัน ผลงานของสุเทพสังคโลก มีทั้งที่เป็นถ้วยกาแฟ ชาม จานที่

ระลึก ตึกตารูปต่าง ๆ ฯลฯ เป็นที่นิยมชื่นชอบทั้งในหมู่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ สิ่งที่ภาคภูมิใจของคุณสุเทพ พรหมเพ็ชรคือได้ปั้นงานสังคโลกขนาด 9 นิ้วเพื่อให้มหาวิทยาลัยรามคำแหง ทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสครบวาระสามทศวรรษมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อครั้งเสด็จมาพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงรุ่นที่ 27 เมื่อวันที่ 11 มกราคม พุทธศักราช 2545 เป็นที่น่ายินดีว่า เครื่องสังคโลกในวันนี้ยังทรงคุณค่ามตะแห่งภูมิปัญญาไทยกว่า 700 ปีและเป็นที่ยอมรับนิยมนิยมศึกษาอย่างลึกซึ้งในแง่โบราณคดี ประวัติศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ทั้งในสถาบันการศึกษาของไทยและต่างประเทศ การประชุมนานาชาติครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 22-23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2544 คือ การประชุมนานาชาติในหัวข้อ "สังคโลก-สุโขทัย-อยุธยา-กับ เอเชีย (Sangkhalok-Sukhothai-Ayutthaya and Asia)" ซึ่งจัดโดยมูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศไทย บริษัทโตโยต้ามอเตอร์ ประเทศไทยจำกัด โครงการอาณานิคมศึกษา 5 ภูมิภาค สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สมาคมอนุรักษ์เครื่องปั้นดินเผาสังคโลกนั้น ได้รับความสนใจอย่างมาก มีผู้เข้าประชุมหลากหลายทั้งที่เป็นคณาจารย์ ภัณฑารักษ์ บรรณารักษ์ นักวิทยาศาสตร์และผู้ประกอบการผลิตเครื่องสังคโลกในปัจจุบัน นักศึกษาที่ทำวิจัยเรื่องเครื่องสังคโลกระดับปริญญาเอก และปริญญาโท ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่เป็นผู้รู้ นักสะสมมืออาชีพ นักสะสมรุ่นใหม่ และรักในความงดงามของเครื่องสังคโลกขนาดของเครื่องสังคโลกที่เคยรุ่งเรืองในอดีตจะกลับพลิกฟื้นทั้งในด้านรูปแบบ การผลิต การส่งออกหรือไม่นั้น ก่อนอื่นต้องอยู่ที่คนไทยเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทยด้วยกัน ช่วยกันศึกษาค้นคว้า ถ่ายทอดทั้งความรู้ด้านวิชาการ สืบสานการผลิตในภาคปฏิบัติ ส่งเสริมการตลาดให้แพร่หลายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ช่วยกันริเริ่มสนับสนุนใช้เครื่องสังคโลกของไทย การพลิกฟื้นชื่อเสียงและคุณค่าของเครื่องสังคโลกไทยย่อมเป็นจริงไปได้ อย่างแน่นอน

ภาพที่ 2.42 สังกโลก

ภาพที่ 2.43 สังกโลก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อออกแบบเครื่องประดับเงินตามแนวความคิดสุขุขทัยร่วมสมัย โดยมุ่งเน้นทางด้านความทันสมัย แปลกใหม่ ให้กับเครื่องประดับเงินสุขุขทัยมุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์ องค์ประกอบของรูปทรงเพื่อให้สื่อถึงสุขุขทัย และยังคงเอกลักษณ์ของเครื่องประดับเงินสุขุขทัยภายใต้แนวความคิดการนำเอาลักษณะสำคัญต่างๆของอำเภอสรีสะเกษมาใช้ในการออกแบบ การนำเอาลวดลายเครื่องสังคโลก และ รูปทรงของประติมากรรมผสมผสานกัน และนำเสนอผ่านเครื่องเงินโบราณ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่ออีกอย่างหนึ่งในสุขุขทัย โดยรูปทรงและลวดลายที่ทำการออกแบบจะเน้นไปในส่วนของการออกแบบที่สมัยใหม่ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้กับเครื่องเงิน แต่ยังคงเอกลักษณ์เครื่องประดับเงินอยู่และสร้างกลุ่มลูกค้ารายใหม่ เพิ่มความต้องการให้กับตลาด

โดยวิธีการดำเนินงานวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการดำเนินงานวิจัยเป็นหลัก ซึ่งนักวิจัยในที่นี้หมายถึง นิสิต ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารเพื่อสร้างกรอบแนวคิดเกี่ยวกับออกแบบ

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

1. ศึกษารูปแบบของเครื่องประดับเงินสุขุขทัย
2. ศึกษาสไตลงานศิลปะร่วมสมัย
3. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องประดับเงิน
4. ศึกษาวัสดุและกรรมวิธีทำต้นแบบเครื่องประดับเพื่อให้สอดคล้องกับเครื่องประดับเงิน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นในงานวิจัยนี้ แล้วนำผลวิเคราะห์มาเป็นแนวทางในการออกแบบ ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ โดยผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลดังหัวข้อต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์ข้อมูลของเครื่องประดับเงินสุโขทัย

เครื่องประดับเงินสุโขทัย	ข้อมูลวิเคราะห์
เนื้อเรื่อง (Themes)	งานถักทอเครื่องเงินลายโบราณ เป็นงานที่มีความละเอียดอ่อน ประณีตและงดงาม เป็นสิ่งบ่งบอกถึงความเป็นศิลปะอันงดงามของงานหัตถกรรมมาแต่ครั้งโบราณกาลนานนับหลายร้อยปี ที่ผู้คนในยุคนครศรีธรรมราชในอดีตได้สร้างสรรค์ผลงานอันวิจิตรไว้ และเรามีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนช่วยสืบทอดเจตนารมณ์และผลงานของบรรพชนชาวศรีธรรมราชไว้ให้คงอยู่สืบต่อไป
ผลงาน	จากความคิดที่ลงมือทำเครื่องเงินที่ช่างหัตถ์ทำทอในระยะแรกทำขึ้นมาทดลองขาย ซึ่งเป็นที่นิยมและต้องการของตลาดมาก คุณเต็มใจจึงเปิดร้านทำเครื่องเงินเองเป็นร้านแรกชื่อ ร้าน ลำตัดเครื่องเงินโบราณ รับพนักงานเพิ่มขึ้นและพัฒนารูปแบบเหมือนกับรูปแบบของโบราณ ปัจจุบันมีร้านทำเครื่องเงินโบราณมากขึ้น นับว่าเป็นความคิดริเริ่มที่กล้าหาญและช่วยสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอำเภอศรีธรรมราชอีกทางหนึ่ง เครื่องเงิน,ทองโบราณเป็นงานหัตถกรรมที่ประณีต งดงามและมีคุณค่าสูงยิ่งควรแก่การส่งเสริมให้คงไว้ตลอดไป
หลักการใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน	ลวดลายและรูปแบบเครื่องประดับเงินลายโบราณ ได้มาจากการขุดพบวัตถุโบราณตามซากปรักหักพังของโบราณสถานต่างๆในช่วงแรกได้นำมาลอกเลียนแบบของที่ขุดพบนำมาขายในลักษณะของเก่าโดยใช้ช่างทองเก่าแก่ที่มีความสามารถลอกเลียนลวดลายได้คล้ายคลึงมากที่สุดต่อมาความต้องการของตลาดมีมากขึ้น

<p><u>เทคนิคในการทำเครื่องประดับเงิน</u></p>	<p>-<u>การใช้เส้น</u> -<u>การฉลุลาย</u> -<u>ลงยา</u></p>
<p>บทสรุป</p>	<p>ภูมิปัญญาไทยนั้นเป็น ความรู้ความสามารถ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถในการแก้ปัญหา แลกตำรงชีวิตสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ภูมิปัญญาของภูมิปัญญาไทย มีมากมายหลายแขนง แต่มักจะถูกมองว่าล้าหลัง คนบางกลุ่มจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญและสืบสานกันมากนัก ส่วนใหญ่แล้วภูมิปัญญาท้องถิ่นมักสืบทอดบอกกล่าวกันเป็นการภายใน เช่น สูตรทำอาหาร หรือตำรับตำราต่าง ๆ ทำให้ไม่เป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป อาจจำแนกภูมิปัญญาท้องถิ่นออกเป็น ความสำคัญของภูมิปัญญาไทย ประโยชน์และความสำคัญของภูมิปัญญา ที่บรรพบุรุษไทยได้สร้างสรรค์และสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้คนในชาติเกิดความรักและความภาคภูมิใจ ที่จะร่วมแรงร่วมใจสืบสานต่อไปในอนาคต เช่น ประเพณีไทย การมีน้ำใจ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน</p>

2.2 วิเคราะห์วัสดุต้นแบบเครื่องประดับ เพื่อหาวัสดุที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่สุดในการนำมาผลิตเป็นต้นแบบเครื่องประดับเงิน

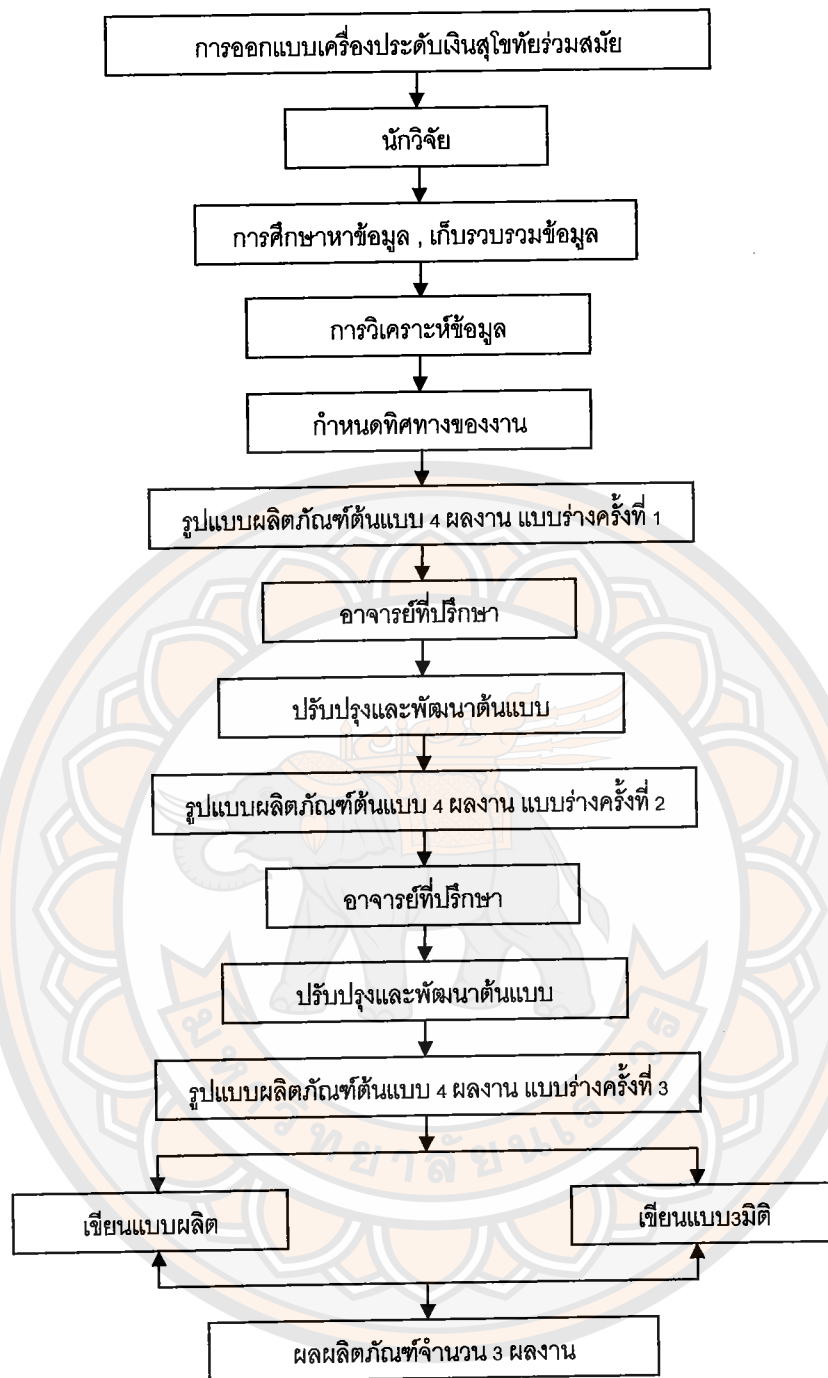
2.3 วิเคราะห์ประชากรกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการออกแบบเครื่องประดับเงิน สุขุขทัยร่วมสมัย แต่ก็มีความเป็นไปได้ในการจำหน่าย ฉะนั้นจึงต้องหากกลุ่มเป้าหมายมารับ เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2.4 วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการตลาด หาดูคู่แข่ง จุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาส ของเครื่องประดับเงิน สุขุขทัยร่วมสมัย

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบและสร้างสรรค์เครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย

เครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัยได้แรงบันดาลใจมาจากลักษณะสำคัญต่างๆของอำเภอศรีสัชนาลัยมาใช้ในการออกแบบ การนำเอาลวดลายเครื่องสังคโลก และ รูปทรงของประติมากรรมผสมผสานกัน และนำเสนอผ่านเครื่องเงินโบราณ

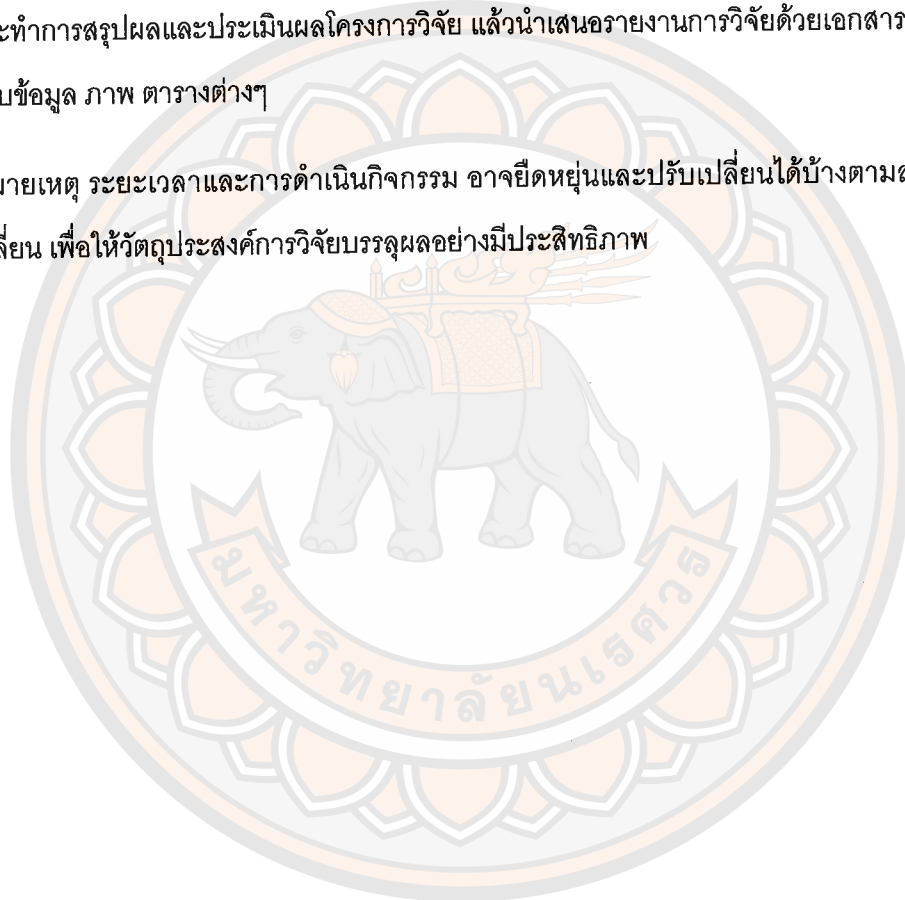

แผนผัง 3 แสดงขั้นตอนการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย

การวิจัยออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะพิจารณาถึงองค์รวมของผลิตภัณฑ์โดยเน้นความคิดสร้างสรรค์ ความแปลกใหม่ และคงซึ่งเอกลักษณ์เครื่องประดับเงินสุโขทัยเป็นหลัก ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ ถึงลักษณะเฉพาะ ลักษณะเด่นทางด้านรูปแบบของเครื่องประดับเงินสุโขทัย วัตถุประสงค์ กระบวนการผลิตเครื่องประดับ และโอกาสในการสวมใส่ของกลุ่มผู้บริโภคให้เชื่อมโยงกับฐานความรู้ที่ได้จากการวิจัย แล้ววิเคราะห์ผลจากความสำคัญระหว่างลักษณะรูปแบบและผลิตภัณฑ์อย่างมีเหตุผลด้านวิชาการรองรับ

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการศึกษาและวิเคราะห์ผลการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะทำการสรุปผลและประเมินผลโครงการวิจัย แล้วนำเสนอรายงานการวิจัยด้วยเอกสารการวิเคราะห์ ประกอบข้อมูล ภาพ ตารางต่างๆ

หมายเหตุ ระยะเวลาและการดำเนินกิจกรรม อาจยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้บ้างตามสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยน เพื่อให้วัตถุประสงค์การวิจัยบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา ลักษณะและรูปแบบของศิลปะสุโขทัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องประดับในรูปแบบสุโขทัยประยุกต์
2. เพื่อออกแบบเครื่องประดับสุโขทัยร่วมสมัย โดยมุ่งเน้นทางด้านความงาม องค์ประกอบศิลป์ ในแบบเครื่องประดับเชิงศิลปะ ที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์มากกว่าผลทางการตลาด ภายใต้แนวความเป็นสุโขทัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อเครื่องประดับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ดำเนินการออกแบบ

การออกแบบเครื่องประดับสตรีในสไตล์สุโขทัยโดยนำงานศิลปะเครื่องประดับมาผสมผสานกับแนวความคิดในแบบศิลปะสมัยใหม่ให้ออกมาเป็นเครื่องประดับเชิงศิลปะที่สื่อถึงอารมณ์ของความเป็นสุโขทัยและแสดงให้เห็นถึงความเป็นสุโขทัยร่วมสมัย

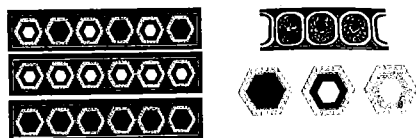
1. แนวคิดเกี่ยวกับศิลปะสุโขทัย
2. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในงานออกแบบเครื่องประดับ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการยศาสตร์เพื่อใช้ในการออกแบบเครื่องประดับให้เหมาะสมกับสัดส่วนของร่างกายมนุษย์
4. แนวคิดเกี่ยวกับวัสดุและกรรมวิธีการผลิต

ตารางผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการตลาด

SWOT Analysis	ผลวิเคราะห์
1.จุดแข็ง (Strengths)	ความแปลกใหม่ที่ตอบสนองพฤติกรรมผู้บริโภค โดยรูปแบบลักษณะแฟชั่นปัจจุบัน นักออกแบบจะเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของผู้บริโภคเอง ไม่ใช่ผู้บริโภคมากำหนดพฤติกรรมของนักออกแบบ ฉะนั้น พฤติกรรมของนักออกแบบจะเป็นตัวชี้้นำผู้บริโภค
2.จุดอ่อน (Weaknesses)	การปรับพฤติกรรมของผู้บริโภคให้หันมายอมรับผลงานดีไซด์ ถ้าท้ายสุดผู้บริโภคมองเห็นพฤติกรรมเหล่านี้ที่เหมาะสมกับยุคสมัย จากจุดอ่อนจะกลายเป็นจุดแข็ง
3.โอกาส (Opportunities)	การที่มองข้ามรูปแบบของความจำเจ และมองโอกาสที่จะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคให้หันมาสนใจลักษณะงานดีไซด์ของเราได้ เนื่องจากปัจจุบันเริ่มมีคนในแวดวงการออกแบบ วงการแฟชั่น และวงการบันเทิง ในต่างประเทศ สนใจในแฟชั่นสไตล์ Futuristic จึงมีโอกาที่แฟชั่นเมืองไทยจะรับอิทธิพลแฟชั่นสไตล์นี้เข้ามา ซึ่งจะสามารถต่อยอดเครื่องประดับในรูปแบบนี้ได้
4.อุปสรรค (Threats)	ขึ้นอยู่กับรสนิยม การที่คนจะปรับตัวให้ยอมรับ เพราะวัฒนธรรมไทยมีกลุ่มแคบที่จะยอมรับลักษณะงานเหล่านี้ เพราะงานเหล่านี้เติบโตในประเทศที่มีกาแข่งขันทางด้านความคิด จินตนาการ กระทบต่อความรู้สึกของพวกค่านึงถึงวัฒนธรรมนิยมแบบไทย

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการตลาด

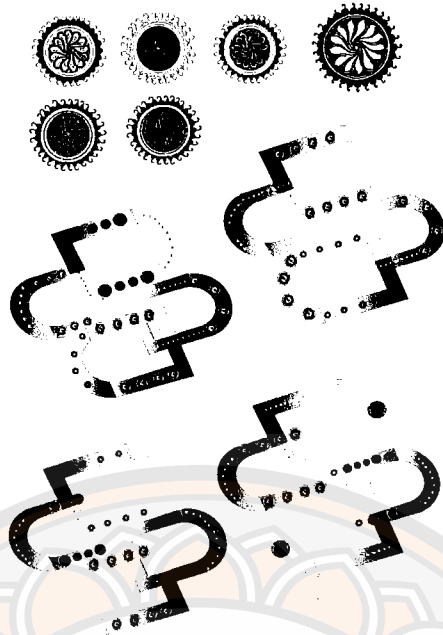
แสดงขั้นตอนการสกัดแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 4.1 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย

ภาพที่ 4.2 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย

ภาพที่ 4.3 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย

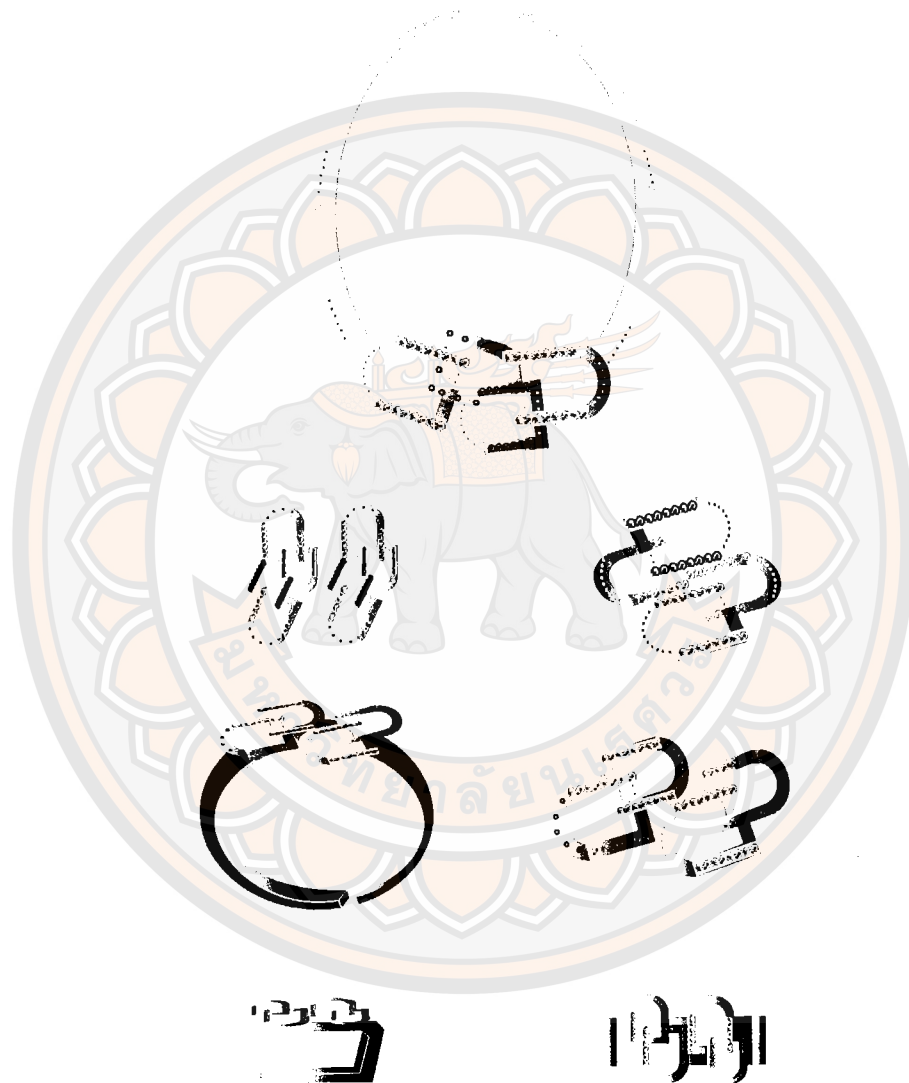
ภาพที่ 4.4 แสดงแนวความคิดการออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัย

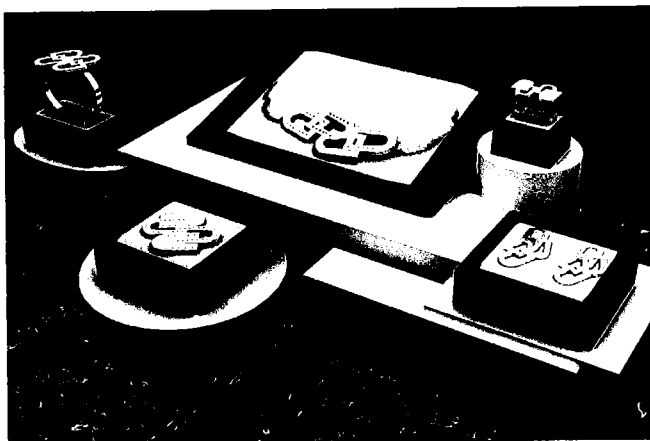
ภาพที่ 4.5 แสดงขั้นตอนการพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ

แสดง sketch design ภาพรวมการพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ

การออกแบบเครื่องประดับสตรีในสไตล์สุโขทัยโดยนำงานศิลปะเครื่องประดับมาผสมผสานกับแนวความคิดในแบบศิลปะสมัยใหม่ให้ออกมาเป็นเครื่องประดับเชิงศิลปะที่สื่อถึงอารมณ์ของความเป็นสุโขทัยและแสดงให้เห็นถึงความเป็นสุโขทัยร่วมสมัย

ภาพที่ 4.6การพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 4.7การพัฒนาแบบตามแนวความคิดในการออกแบบ 3มิติ

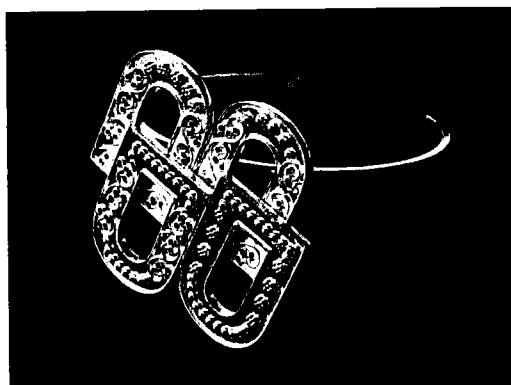
ผลงานที่สร้างสรรค์

ภาพที่ 4.8แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุโขทัยร่วมสมัยสร้อย

ภาพที่ 4.9 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุโขทัยร่วมสมัยต่างหู

ภาพที่ 4.10 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย กำไล

ภาพที่ 4.11 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย แหวน

ภาพที่ 4.12 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขุขทัยร่วมสมัย เข็มกลัด

ภาพที่ 4.13 แสดงผลงานเครื่องประดับเงินตามแนวคิดสุขทัยร่วมสมัย

บทที่ 5

บทสรุป

การดำเนินการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อ การออกแบบเครื่องประดับเงินสุโขทัยร่วมสมัยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อความแปลกใหม่ ทันสมัยและยังคงเอกลักษณ์ของเครื่องประดับเงินสุโขทัยไว้

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับความเป็นมา ลักษณะและรูปแบบของศิลปะสุโขทัยเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เครื่องประดับในรูปแบบสุโขทัยประยุกต์
2. เพื่อออกแบบเครื่องประดับสุโขทัยร่วมสมัย โดยมุ่งเน้นทางด้านความงาม องค์ประกอบศิลป์ ในแบบเครื่องประดับเชิงศิลปะ ที่มุ่งเน้นความคิดสร้างสรรค์มากกว่าผลทางการตลาด ภายใต้แนวความเป็นสุโขทัย
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อเครื่องประดับ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับโดยใช้วิธีการศึกษาดังนี้
  1. ศึกษารูปแบบของศิลปะร่วมสมัย
  2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเครื่องประดับเงิน
  3. ศึกษาวัสดุและกรรมวิธีทำต้นแบบเครื่องประดับเงิน
  4. วิเคราะห์รูปแบบของเครื่องประดับเงินสุโขทัย
  5. วิเคราะห์วัสดุที่สามารถนำมาผลิตเป็นต้นแบบเครื่องประดับสไตล์ฟิวเจอริสติก(futuristic)
  6. นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 2 มาทำการสรุปเพื่อทำการออกแบบ
  7. ทำการออกแบบและปรับปรุงแบบจนได้แบบที่สมบูรณ์ เขียน Working Drawing เพื่อนำไปทำ Mock-up

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล รูปแบบ และขั้นตอนการออกแบบเครื่องประดับเงิน อ.ศรีสัชชาลัย จ.สุโขทัย
3. ศึกษาแนวโน้มศิลปะไทยร่วมสมัย
4. ศึกษาวิเคราะห์เทคนิคการทำเครื่องเงินในรูปแบบต่างๆ
5. วิเคราะห์ข้อมูล
6. วิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับเครื่องประดับเงินและศิลปะร่วมสมัย
7. วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อศิลปะไทยร่วมสมัย เพื่อใช้เป็นหลักฐานข้อมูลในการออกแบบเครื่องประดับ

สรุปผลการวิจัย

จากขั้นตอนในการศึกษาดังกล่าวผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ร้านขวัญเครื่องเงิน ตำบลท่าชัย อำเภอศรีสัชชาลัย จังหวัดสุโขทัย 64190
2. ขอบเขตกลุ่มเครื่องประดับเงิน
3. ขอบเขตของเครื่องประดับเงินกลุ่มตัวอย่างสตรีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุโขทัย อายุ 25- 35 ปี ที่เป็นลูกค้าร้านขวัญเครื่องเงิน จำนวน 75 คนให้ความสนใจ กลุ่มตัวอย่างเครื่องประดับเงินที่จะเลือกมาทำวิจัย 5 ประเภทดังนี้

1. เครื่องประดับเงินสำหรับคอ	1 โครงสร้าง
2. เครื่องประดับเงินสำหรับหู	1 โครงสร้าง
3. เครื่องประดับเงินสำหรับข้อมือ	1 โครงสร้าง
4. เครื่องประดับเงินสำหรับนิ้ว	1 โครงสร้าง
5. เครื่องประดับเงินสำหรับติดเสื้อ	1 โครงสร้าง

4. ขอบเขตการออกแบบ

การออกแบบผลิตภัณฑ์ มีการศึกษาโครงสร้าง และกราฟิก เพื่อนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ให้ตรงตามความต้องการและสวยงามเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

1. การออกแบบในหัวข้อ การออกแบบเครื่องประดับเงินมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์ ปัญหาที่ได้พบคือ เนื่องจากความต้องการของกลุ่มวัยทำงาน ต้องมีความต้องการที่ใช้เครื่องประดับที่มีความสะดวกสบายต่อการทำงาน จึงต้องคำนึงถึงการสวมใส่จริง
2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูล เอกสารเกี่ยวกับเครื่องประดับเงินที่นำมาศึกษา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ซึ่งการเก็บข้อมูลเป็นไปได้ดีและง่ายต่อการสอบถาม เนื่องจากผู้ประกอบการที่ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับการสัมภาษณ์
3. ขั้นตอนที่พัฒนาแบบ ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นส่วนที่สำคัญมากที่สุดของภาคินิพนธ์ ซึ่งจะต้องใช้ความเพียรพยายาม ความตั้งใจเป็นอย่างมาก
4. ขั้นตอนทำแบบจำลอง เป็นการแก้ปัญหา และหาข้อเสียของงานที่จะเกิดขึ้น เพื่อย่นระยะเวลาการทำงาน ทั้งยังเป็นการใส่ใจกับผลงานอีกด้วย
5. การจัดลำดับความสำคัญของงาน จะต้องมีแผนการดำเนินงานก่อนหลังที่ดี เพื่อให้การทำภาคินิพนธ์ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

วรรณรัตน์ อินทร์ ,(2536),ศิลปะเครื่องประดับ(พิมพ์ครั้งที่1),กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

วัฒน์ จุฑะวิภาต,(2545),การออกแบบเครื่องประดับ(พิมพ์ครั้งที่1), กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นวนน้อย บุญวงษ์ ,(2539),การออกแบบเบื้องต้น, กรุงเทพฯ ,โชตนาพริมติ้ง จำกัด

วิรุณ ต้นเจริญ,(2527),การออกแบบ,กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์วิณเวลชาร์ต

ไสว สุทธิพิทักษ์ (บรรณาธิการ), (2525),เครื่องถมเครื่องเงินไทย,กรุงเทพฯ : โอ เอส พริมติ้ง เฮาส์

พีระพล ณะพานิช (บรรณาธิการ),(2540),ศิลปะร่วมสมัย,กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส
จำกัด

ลันติ เล็กสุขุม ,(2555),ศิลปะซูโชทัย(พิมพ์ครั้งที่3),กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์

ศิริประภา ดารามาตร์ ,(2551),เครื่องถ้วยสังคโลก(พิมพ์ครั้งที่1),กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

เมืองโบราณ (ในนาม บริษัทวิริยะธุรกิจ จำกัด)

รองศาสตราจารย์วัฒน์ จุฑะวิภาต,การออกแบบเครื่องประดับ,กรุงเทพฯ : บริษัท เดทัม กรุป
จำกัด

